

POMURSKI VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 18. JULIJA 1957
Leto IX — Štev. 28 Cena din 10.—

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

PRED VOLITVAMI LJUDSKIH ODBOROV

Piše: VANEK ŠIFTAR

Uspehi družbenega samoupravljanja, kateremu so pred sedmimi leti odprli pot delavski sveti, so tako veliki, da naše pravne oblike samoupravljanja včasih že zaostajajo za razvojem naše stvarnosti. Kot prvi uspeh delavskega in družbenega samoupravljanja je bila rast proizvodnje in s tem materialne baze naše družbene in politične ureditve. Taki uspehi, tako not v socializem pa zahteva tudi brezpogojno razvijanje socialističnih družbenih odnosov med ljudmi in ti odnosi se ustvarjajo in razvijajo na osnovi enakopravnega soodločanja, v samoupravljanju na najširšem področju.

Po vsem tem torej ni čudno, če smo od zadnjih volitev v občinske ljudske odbore imeli skoraj vsako leto neko spremembo v smeri izpopolnjevanja delovanja ljudskih odborov z osnovno perspektivo, naj čimvečja in čimneposrednejša udeležba proizvajalcev in na sploh delovnih ljudi zmanjšuje v državnih poslih pomen in vlogo države v rastoči socialistični družbi.

Zadnje zasedanje Zvezne ljudske skupščine kakor tudi zasedanja ljudskih skupščin vseh ljudskih republik so s sprejetimi dopolnitvami in spremembami zakonov o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov opravile veliko delo: ocenjeni so uspehi našega komunalnega sistema, ki je bil uzakonjen junija 1955. leta in je začel delovati s formiranjem

novih občin in okrajev septembra istega leta. Ustanovitev in funkcioniranje sedanjih občin so nam omogočili gospodarski uspehi, ki smo jih dosegli iz leta v leto, in z njimi je rastla tudi nujna potreba, da smo se v marsičem, domala že povsem lahko otresli mnogih dotedanjih administrativnih ukrepov in centraliziranega vodenja poslov. Ustanavljanje občin v letu 1955 je imelo namen okrepiti vlogo občine v našem sistemu, razvijajoč jo v smislu samoupravne komunice, kar je bilo opravljeno s prenosom mnogih pristojnosti z okrajev in republik. Ob taki nalogi in perspektivi je bilo jasno, da bi vsebina nove občine bila okrajšana, če bi ostali še pri stari upravno-politični razdelitvi: ob

Otroci padlih borcev na okrevanju

Okrajni odbor Zveze borcev v M. Soboti bo v prvi polovici avgusta poslal na okrevanje v Verundo pri Puli 80 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja iz vsega Pomurja. Letovanje je omogočilo republiško vodstvo Zveze borcev z večjo denarno podporo, pa tudi Okrajni odbor Zveze borcev v M. Soboti bo prispeval svoj delež.

majhni občinah, ki so bile večkrat odraz lokalističnih teženj in včasih tudi starih — nekdanjih vaških nasprotstev. Če je to veljalo za občine, se je to tembolj pokazalo nujno potrebno za okraje in tako se je v jeseni leta 1955 zmanjšalo število občin za več kot 2600 in okrajev od 341 na 107. To združeva-

nje upravno-političnih enot ni bil administrativni ukrep, pač pa velik korak zavesti k nadaljnjemu razvoju.

V obdobju od jeseni 1955. leta do dni, ko so bili sprejeti omenjeni zakoni, so ekonomsko močnejše občine prav posebej začutile, da je za vsebino, ki jo imajo, potrebna tudi močnejša materialna baza in še nekaj: da jih okrajni ljudski odbori s svojo prisotnostjo in skoncentrirano inšpekcijsko kontrolno službo že začnemo ovirati pri nadaljnjem razvijanju samouprave. In potem ni čudno, da je v lanskim decembrski skupščinski razpravi o osnovah letošnjega družbenega plana bilo to eno izmed osnovnih vprašanj in je to. Kardelj v svoji diskusiji ugotovil: »Da mora biti ena najvažnejših nalog naše ekonomske politike vsekakor ta, da okrepimo status podjetij in komun in da zavzamemo trdno smer k postopni krepitvi njihove materialne baze.« In to je bilo, vsaj v okviru naših sedanjih ekonomskih možnosti in na osnovi izdanih predpisov o novem načinu delitve narodnega dohodka, ustvarjenega v gospodarskih organizacijah, že realizirano v letošnjih družbenih planih.

Takšen doseženi razvoj nam je spet omogočil, da lahko začnemo nadalje izpopolnjevati naš komunalni sistem in se tudi konkretno pripravljati za volitve novih ljudskih odborov, pred katerimi pa niso nič manjše naloge, kot so jih imeli dosedanj in so jih na splošno tudi uresničevali z veliko prizadevnostjo in odgovornostjo, čeprav se je pri marsikaterem odborniku že občutilo, da je

»truden« in da ne more več vsega dojeti, ker je bilo pred leti pač vse drugače: manj zborov volivcev in odgovornosti.

Sprejeti zakoni o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov ne dajejo neke nove vsebine občinam in okrajem, pač pa bodo z njimi izvršene organizacijske spremembe tako da bodo ti organi lahko uresničevali vsebino, ki jo bodo dobili z Zakonom o samoupravljanju v občinah in okrajih, ki bo predvidoma sprejet že v jeseni.

Nikakor ne bo mogoče povsem razumeti vsebine nedavno sprejetih zakonov, če ne bomo analizirali dosedanj vsebine dela občin in okrajev, in tudi težko bomo uveljavljali ta zakon ob izbiranju bodočih odbornikov, če ne bomo ob dosežani vsebini jasno videli bodočih nalog in odgovornosti ljudskih odborov kakor tudi vseh ljudi v občini, okraju in republici.

Kot vsebinsko najvažnejša ugotovitev po dvoletni praksi naših občin in okrajev je, da mora okraj zgubljati na svojem dosedanjem pomenu in vlogi ter se razvijati v »družbeno-nadzornih in usmerjevalnih funkcijah« in s tem postajati čimbolj samo skupnost komun. Ta ugotovitev prakse je tudi v Zakonu o volitvah in odpoklicu

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB DNEVU VSTAJE

Spominski dnevi so vedno nekaj posebnega in polni svečanosti, ki je včasih burna, včasih pa bolj tiha, skromna. Človek ob takih dneh rad nekje postoji, zatopljen v podobe minulih dni, prežet morda z neko zagrenjenostjo, ker čuti, kako vse nekam tone, odhaja, se spreminja, kako vse teče, kakor je zapisal stari grški filozof, in potopljenemu v ta svet spominov, nekam rožnato obarvanih slik, se zdi, kakor da jutrišnji dan ne bo več ničesar prinesel, kakor da je zanj že minulo vse, kar je bilo prijetno.

Toda praznik nekega naroda ni tak. Ne, namesto otožnosti nas ob spominih na prehojeno, z dolgoletno borbo in številnimi žrtvami pokrito pot navdaja nova vera, zaupanje v svoje moči, iztrga nas iz ozkega okvira osebnih težav in spoji s tisoči, milijoni drugih, s katerimi smo povezani tako v skupni nesreči in sreči.

In ko bomo na večer pred največjim praznikom slovenskega naroda v vaških in mestnih dvoranah, ob večernih kresovih in drugih svečanih pregledovali to pot, pomislimo tudi, koliko smo sami pomagali, kolikokrat smo šli brezbrizno mimo kamna, ob katerega se je morda spotaknil naš sosed, koliko smo tako vsi in vsak izmed nas storili, da bi ta cesta čimprej stekla v svetlo in lepo bodočnost, v življenje, ki bo človeka do-
stojno.

Naj nam ob tem dnevu še jasneje stopi pred oči podoba teh veličastnih naporov, te mogočne graditve novega življenja in vseh tistih velikih, porajajočih se vrednot, na katere gleda ves svet z odkritim spoštovanjem. In prav to nam priča, da je naš mali narod, zgubljen neke na zemeljski obli, poln ustvarjalnih sil, zmožen, da si ustvari s svojimi močmi novo bodočnost, da našega upornega duha ni moglo zlomiti niti tisočletno zatiranje in hlapčevanje. Smelo se je dvignil v dneh najtežjih preizkušenj, preroben zmagal in tudi smelo stopa dalje. Pepeni dan ni bil več njegov dan, ampak resničen dan vstajenja, kakor mu je s čudovito preroško silo napovedal Goriški slavček. S težkimi žrtvami svojih najboljših sinov se je izvil iz mraka suženjstva in pred njim se je razgrnila široka in svobodna cesta...

Napolni naj naša srca ob tej veliki obletnici vera tistih, ki so tudi svoja življenja darovali za te dneve, prevzame naj nas še večji delovni polet, združen z zavestjo, da si sami pišemo svojo sodbo in z vero — da bo jutrišnji dan še lepši!

Razgovor s predsednikom ormoške občine

Kadri in spet kadri

V ormoški občini imamo redne naročnike našega tednika, ki želijo vedeti vse, kar obravnavajo občinski forumi v Ormožu, zato smo se oddčili, da njihovi želji ugodimo. S tem namenom smo te dni tudi prvič poslali člana našega uredništva v Ormož, kjer se je najprej zadržal dalj časa v razgovoru s predsednikom občine tov. Zlatkom Kovačičem:

Takoj v začetku razgovora sem povedal predsedniku občine, da nimam pripravljenih nekih posebnih vprašanj, ker bi najprej rad bralcem predstavil to občino, o kateri doslej v našem tedniku še nismo pisali.

»Občinski ljudski odbor Ormož obsega ozemlje šestnajst tisoč hektarjev,« je povzel tov. predsednik. »Na tej površini imamo čez sedemnajst tisoč prebivalcev — skoraj en človek na hektar! To je zaključena gospodarska enota, sposobna samostojnega življenja, kmetijska, z zelo razvito živinorejo, vinogradništvom ter majhnimi njivami. Občuten je pečat zaostalosti v nizki proizvodnji, kot je to opaziti v vsem kmetijskem okolju tega dela Slovenije. Močan je socialistični sektor (eno kmetijsko gospodarstvo, tri vinogradniška gospodarstva in sedem kmetijskih zadrug). Od kmetijskih zadrug je najmlajša ivanjkovska, ki se zelo dobro razvija, ormoška pa je najmočnejša in najboljša v bivšem ptujskem okraju.

Vinogradništvu in sadjarstvu je zelo potrebna obnova, ki pa

je odvisna od obnove v socialističnem sektorju.

Kmetijsko gospodarstvo Ormož ima na primer težave z arondacijo (na premeru desetih kilometrov je dve sto parcel tega posestva), gospodarskimi prostori in skladišči, ki niso osredotočeni. Najmanjše vinogradniško posestvo Litmerk pa je menda prav zaradi tega, ker je najmanjše — najhujše. V teh gospodarstvih so slabosti, kot tudi drugod: radobljenost posesti, slaba organizacija dela, pomanjkanje melioracij (manj), preveč kultur in preveliki pridelovalni stroški. Težave je povzročil tudi prevzem zemlje, pridobljene z odpravo vinjarskih odnosov in določitvijo zemljiškega maksimuma.

V kmetijstvu bo precej pomenilo melioriranje ivanjkovske, lešniške in sejanske doline. Tukaj je zamočvirjenih nekaj sto hektarjev, ki terjajo okrog štiri sto milijonov din investicij.

Industrije skoraj ni. Lahko govorimo o opekarni Ormož, ki je lani znatno povečala plan in ga tudi dosegla, in o rudniku Podgorici, v katerem so lani dobro gospodarili, letos pa slabše, ker niso sproti poglabljanju rovov in odpirali novih, s čimer so si začasno vzeli perspektivo. Razen tega je rudnik le to zažila voda. Toda letos so se lotili tistih del, ki so doslej zamujena in si tako odpirajo perspektivo za nekaj prihodnjih let.

Vse ostalo sodi v obrt in trgovino. Obrtna podjetja so večinoma privatna, socialističnih je malo. Opazili smo, da obrtniki odpovedujejo obrt kljub temu, da smo jim zmanjšali dajatve za skoraj poldrug milijon, s prikrito motivacijo — zaradi davka. Izgleda, da je temu vzrok neovirano sušmarjenje, ki je močno razvito. Gospodarski svet pripravlja o obrtništvu analizo, ki jo bo obravnaval najprej sam svet, potem pa še

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVI ZAKON O VINU

Zvezna ljudska skupščina je na svoji zadnji seji sprejela tudi Zakon o vinu, ki vsebuje stroge določbe o korist naravnega vina in izpolnjuje občutno vrzel v naši gospodarski zakonodaji, kajti vsa leta po osvojitvi je ostalo neurejeno vprašanje pridelovanja in predelave vin, kakor tudi prometa z njim. Z novim zakonom pa ni urejeno samo to vprašanje, marveč je tudi zagotovljen napredek našemu vinogradništvu in so zavarovane koristi potrošnika glede pristnosti in kakovosti vina v prometu.

Z novim zakonom ni dopuščena proizvodnja umetnih vin, toda Zvezni izvršni svet je pooblaščen, da lahko, če bo to potrebno, izda predpise o proizvodnji alkoholnih pijač, katerih proizvodnja in promet nista urejena s tem zakonom, vendar pa se te pijače ne morejo imenovati vino ali dobiti druga imena, ki so običajna za naravno vina.

Za vino štejemo samo pridelan, ki je pridobljen iz alkoholnim vrenjem mošta in drozge iz svežega grozda plemenite trte (ne samorodnic). Po tem zakonu tudi ni dovoljeno trgati grozdja »red rokom, ki ga določijo občinski ljudski odbori. Grozdje lahko predelujejo v vino tudi gospodarske organizacije, vendar pa morajo za to delo imeti vinarskega strokovnjaka, ustrezne prostore in tehnične naprave.

Prepovedano je ponajanje vina: ni dovoljeno proizvajati vina z uporabljanjem alkohola, vode, sladkorja, kisline, tropin itd., kakor tudi ne z dodajanjem alkohola, žganja, vode, barvil, ekstraktov in dišečih snovi. Prepovedano je tudi mešanje naravnih in specialnih vin, zdravih in pokvarjenih vin in pridelka plemenite vinske trte s pridelkom samorodnic.

V posebnem poglavju zakona so določbe o zaščiti naziva in porekla vina. Vsako vino v prometu mora imeti splošno naziv (belo, črno, rdeče), označbo moči ali pa označbo sorte in porekla. Mešana vina bodo lahko odslej dajali v promet pod splošnim nazivom in označbo moči ali pa z označbo, da je mešana. Razen tega je dovoljena tudi označba sortnega vina, če je v mešanici zastopana vsaj z dvema tretjinama in je ohranjena karakteristična značilnost tega vina.

Z zakonom je prepovedano dajati v promet mošt ali vino z napačno označbo. Natančnejši predpisi o tem bodo še izdani, za zaščito porekla znamenitih vin pa je predviden poseben zaščitni znak. Kot originalno polnjeno vino v steklenicah pa je mogoče označevati samo tisto vino, ki je bilo negovano in vstekleničeno v kleti pridelovalca.

Zanimivo je tudi tisto poglavje, ki se nanaša na vino od samorodnic. Taka vina je namreč prepovedano dajati v promet, prav tako pa tudi vinski destilat in žganje, pridobljeno iz tropin in droži, pa tudi mošt od samorodnic. Dovoljeno pa je prodajati grozdni sok od samorodnic, vendar pod pogojem, da je tako tudi označen.

Uveljavljanje tega zakona bodo nadzirale posebne vinarske inšpekcije, ki jih bodo ustanovili pri občinskih in okrajnih upravnih organih. V zakonu so tudi stroge kazenske določbe (predvidena je celotna kazna od 1 milijona dinarjev in v določenih primerih zapornica kazna do 30 dni). Gospodarske organizacije bodo morale v treh mesecih prilagoditi svoje poslovanje predpisom tega zakona.

Kmetijsko tekmovanje v ormoškem okolišu

Deset ton pitancev so že oddali

Tekmovanje za večje hektarske donose je zajelo tudi okoliš proizvodnje poslovnih zvez Ormož. Samo zadrugi Velika Nedelja in Ormož imata 98 tekmovalcev na 63,80 ha zemlje, posejane s pšenico. Ocenjevalna komisija, ki je pregledala polja, pravi, da je hektarski donos nad 30 stotov.

Za večji donos krompirja tekmuje 60 tekmovalcev na 36 ha. Pri obnovi sadovnjakov tekmu-

je 25 tekmovalcev na 45 ha. Pri vzreji prašičev so tri skupine po 30 ton in ena je že oddala potrebne trideset ton pitancev. Skupno tekmuje 258 tekmovalcev. Za povečanje molznosti pa tekmuje 25 tekmovalcev z 32 kravami.

Pogojem tekmovanja bodo zadostili v vseh tekmovalnih skupinah in kaže, da bodo ponekod zabeležili še dokaj boljše rezultate.

VELIKA ZMAGA SOVJETSKE PARTIJE

Važne odločitve Centralnega komiteja KP ZSSR o izključitvi Malenkova, Kaganoviča, Molotova in Šepilova iz najvišjih sovjetskih partijskih in oblastvenih organov ocenjujejo kot eno največjih zmagov sovjetske Partije in sovjetskega ljudstva. Skratka: s temi odločitvami je verjetno odstranjena ena od največjih ovir na poti uresničevanja linije, ki jo je označil zgodovinski XX. kongres KP Sovjetske zveze.

Ne smemo namreč pozabiti, da je XX. kongres KP ZSSR izrazil najgloblje želje in stremeljenja sovjetskih ljudi. Njegove postavke — likvidacija kulta osebnosti in usmeritev k decentralizaciji in demokratizaciji — so narekovale potrebe objektivnega razvoja sovjetske družbe. Stara, stalinistična politika je bila vedno bolj zavora za nadaljnje razvijanje materialnih in duhovnih sil sovjetske družbe, je bila nesposobna, da odstranjuje probleme, ki so se pojavljali na poti nadaljnega razvoja Sovjetske zveze. Na zunanje političnem področju je ta politika prinašala samo težave in nobe nevarnosti, a hkrati je zelo škodovala tudi koristim socializma na spetu. Zato ni nič čudnega, če je bila tako močno pozdravljena usmeritev XX. kongresa h koeksistenci in pomirjenju.

Kdor je zasledoval razvoj in akcije sovjetske politike po XX. kongresu, je lahko občutil nekakšno omahljivost in izkričljanje začetne linije Dvajsetega kongresa. Znano je bilo, da so v najvišjem sovjetskem podstovu še vedno sile, ki se upirajo široko zasnovani politiki XX. kongresa — sile stalinke konsekvantnosti. Sedaj je odstranjena fančica s skrivnosti, kdo so ti ljudje in s kakšnimi parolami nastopajo. Na nedavni seji plenuma CK KP Sovjetske zveze so obsodili protipartijsko skupino Malenkova — Kaganoviča — Molotova — Šepilova in izključili te voditelje iz Centralnega komiteja KP ZSSR. V obsodbi je predvsem rečeno, da se je ta skupina borila s frakcijskimi metodami proti uresničevanju sklepe Dvajsetega kongresa, da se je na vse mogoče načine, popolnoma oddvojena od življenja, sovjetske družbe in njenega razvoja trudila, da bi znova sproaila Partijo na stališče politične, zagotovo na vseh področjih družbenega delovanja. V luči te ugotovitve je nedavni sklep o izključitvi omenjenih voditeljev logičen zaključek obračuna z določenimi metodami Stalinove dobe, obračuna, ki se je pričel že na XX. kongresu kot pojav in zahteva objektivnega razvoja o srčju sovjetske družbe.

Prvi je zaključek, s stališča Sovjetske zveze, prav gotovo najpomembnejši, da so odločitve o tej protipartijski skupini nesluteno važne za nadaljnji razvoj v Sovjetski zvezi in da je z njo odstranjena velika konservativna trdnjava. To dokazuje tudi dejstvo, da so sovjetski ljudje, člani KP in nečlani, toplo pozdravljajo te odločitve na svojih sestankih in jih ocenjujejo kot zelo veliko zmago. Hkrati jih pravo gotovo pozdravljajo tudi zaradi tega, ker je prizadevanje za mir in koeksistenco v spetu s temi odločitvami sovjetskega partijskega podstava samo pridobilo na svoji moči in veljavi.

V teh odločitvah se lepo kaže, da so se Malenkova, Kaganoviča, Molotova in Šepilova, verni stalinistični prakti, upirali usmerjanju Sovjetske zveze k miroljubni in aktivni koeksistenci z vsemi narodi na svetu. Tako je dokončno odstranjena skupina ljudi v najvišjem sovjetskem podstovu, ki je ovirala popoln razmah miroljubne sovjetske zunanje politike, otekočala njeno uveljavljanje in bila element nezaupanja proti zunanji politiki Sovjetske zveze. Bistveno: branila je stalinistično politiko sile. Razen tega so bili ti ljudje hkrati glavni nosilci nepravilnih odnosov do oprasanj, ki so se pojavljala v mednarodnem socialističnem gibanju. Prav zaradi tega se je ta skupina zoperstavljala — to lahko vidimo tudi iz sporočila o sestanku plenuma CK KP ZSSR — urejevanju odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo na osnovi dokumentov, podpisanih v Beogradu in Moskvi, odnosov, katerih razvoj

bi koristil obema deželama, stabilnosti v tem delu Evrope in tudi svetovnemu socialističnemu gibanju. Zato lahko pričakujemo po teh spremembah, da bodo ena za drugo izginjale težave, ki so se sovjske pojavljale v odnosih med SZ in FLRJ in da bo sodelovanje in prijateljstvo, zasnovano na že znanih načelih v Beogradu in Moskvi, dobilo novo spodbudo.

Ce vse to upoštevamo, potem je popolnoma normalno, da so te odločitve, četudi so predvsem notranja stvar sovjetskih ljudi in Partije, vzbudile veliko zanimanje po svetu. Samo tisti, ki ne želi uspehov Sovjetski zvezi, ne miru in miroljubnega sodelovanja in tudi ne nadaljnega napredka socializma na spetu, ne bo pozdravil teh odločitev CK KP ZSSR. Iz takih krogov pa izvirajo tudi zlonamerna tolmačenja, da so te odločitve CK KP ZSSR »znak sovjetske slabosti«, saj, kakor vse kaže, skušajo nekateri ljudje izkoristiti nastali položaj za pritisk na ZSSR, kar pa lahko samo poslabša odnose v spetu.

A vsi ostali lahko samo radostno pozdravijo nedavne odločitve sovjetske Partije — s stališča mira, socializma, nadaljnega razvoja v ZSSR in njenega prizadevanja, da na osnovi XX. kongresa, odstranjuje vse one, ki so nagajali in zavirali, še nadalje vztrajno oziroma takrat sprejete zgodovinske smernice... K njim pa osekakor sodimo tudi Jugoslavoani. J. D.

Na zagrebških stadionih je prejšnji teden nastopalo 6000 najboljših telovadcev sveta. To je bila II. gimnaestrada, polna bogatih vtisov in izkušenj, ki pa je tudi uspela nad vsa pričakovanja, saj je pokazala ne samo vedno večjo priljubljenost telesne vzgoje po vsem svetu,

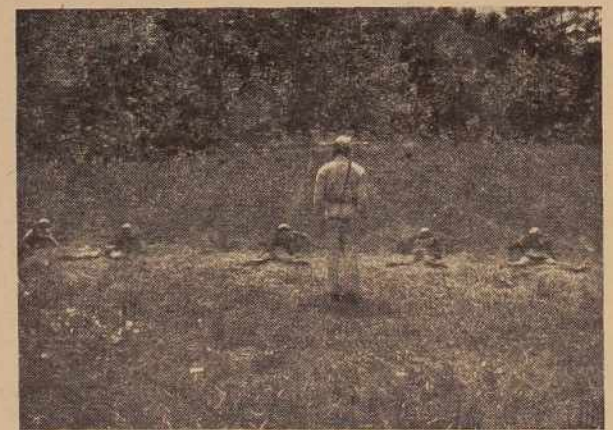
POMURJE OB DNEVU VSTAJE

MURSKA SOBOTA: večer pred praznikom bo svečana seja članov ZB, ObLO in SZDL, na grobove padlih borcev in žrtev fašističnega terorja ter na spominske plošče pa bodo položili vence. Po vaseh bodo še svečane proslave in polaganje vencev.

LJUTOMER: Proslavljati bodo začeli že v soboto. V občinskem središču bo svečana akademija, prav tako tudi v Križevcih, na Cvenu in drugod. Večer poprej bodo po vaseh zagoreli kresovi, na sam praznik pa bo v Ljutomeru športno tekmovanje.

LENDAVA: Tudi v Lendavi bo svečana akademija večer pred Dnevom vstaje. Akademije bodo tudi v Turnišču, Vel. Polani in drugje. Vaške organizacije pripravljajo tudi številna kresovanja. 22. julija bo v Lendavi budnica, ob 10. uri pa se bo v Partizanski koči v Motvarjevcih začel že tradicionalni partijski miting. Krajevne organizacije bodo na grobove in spominske plošče položile vence.

RADGONA: Zaradi občinskega praznika, ki bo 14. avgusta, bodo proslave ob Dnevnu vstaje bolj skromne. Večer poprej bodo kresovanja, radgonski krajevni odbor pa bo obiskal družine padlih borcev in jih obdaroval.

V počastitev Dneva vstaje bodo priredili strelci Pomurja streljanje za spominsko medaljo. Tako bo streljanje v Ljutomeru, Gornji Radgoni in Murski Soboti. Streljali bodo z zračno puško. Strelec, ki bo dosegel 35 krogov od 50 možnih, bo dobil medaljo. Enkratna prijavina pa je 50 dinarjev. V Murski Soboti bodo streljali v soboto popoldne, v nedeljo in ponedeljek.

CANKOVA: 21. julija bodo odkrili spominsko ploščo in spomenik padlim rdečearmejcem, a 22. julija se bodo iz Cankove, Kramarovec in Rogasovec napotile partizanske patrrole proti Pertoči, kjer bo po krajšem slavnostnem programu ljudsko rajanje. Patrrole bodo med potjo obiskale družine padlih borcev in položile vence na spominske plošče in grobove.

BELTINCI: Večer pred Dnevom vstaje bo v belinskem zadružnem domu svečana akademija, ki jo pripravlja občinski odbor ZB, a Krajevni odbor ZB v Crensovcih bo na zadružnih domovih v vseh Bistricah odkril spominske plošče, in sicer na Gornji Jakobu Molku-Moharju, Jožetu Vučku, Avgustu Domi, Martinu Domi, Jožetu Ifku in Adamu Horvatu, na Srednji Jakobu Zavecu in Evi ter Ivanu Maučecu, a na Dolnji Jožetu Kelencu, Martinu Kolencu in Ivanu Splicnu.

Zadnji teden in dogodki

Podpredsednika Zveznega izvršnega sveta FLRJ Edvard Kardelj in Aleksander Rankovič s soproga sta med svojim odhodom v Sovjetski zvezi obiskala nekaj kolhozov in si ogledala najbogatejše kmetijske okolišje.

V nedeljo je odpotoval iz Jugoslavije grški kraljevski par. Gostje so nekaj dni bili na odhodu na Brionih pri predsedniku Titu in njegovi soprogi.

V ponedeljek, 15. julija, je v Nevadi eksplodirala velika atomska bomba, ki je bila napovedana že za 28. junij, a so jo zaradi slabega vremena, odlagali iz dneva v dan. Bomba je imela moč 20 kilotonov, se

Kitajska in ZDA

Prav sedaj ameriško zunanje ministrstvo ponovno proučuje vprašanje obiska ameriških novinarjev v LR Kitajski. Ta zadeva je več mesecev čaka in je še vedno nerešena ker je zunanje ministrstvo prepovedalo novinarjem potovati na Kitajsko, ki je ameriška vlada še ni priznala. Izdajatelj časopisov pa se s tem nečesto sprijazni in ostro obsoja tako prepoved. Kljub delnemu popuščanju ministrstva pa še vedno ni mogoče pričakovati, da bi bil ta problem kmalu odstranjen.

Zelo neprijetno pa je tudi vprašanje, kako urediti zadevo glede kitajskih športnikov, ki bi sodelovali na zimski olimpiadi 1960. leta v Kaliforniji. Če jim namreč ne bodo dovolili priho-

pravi 20.000 ton tnt (trinitrotoluola) in so jo vrgli s 160 m visokega stolpa.

Ob tradicionalnem francoskem prazniku, 14. juliju, je prišlo do spopadov med francoskimi padalci z alžirskih bojišč in v Parizu živečimi Alžirci. Ubilih je bilo 15 Alžircev in več ranjenih, pa tudi med francoskimi vojniki je bilo več žrtev.

Poveljstvo ameriške vojske je sporočilo, da bodo še v tem mesecu začeli oskrbovati ameriške pehotne čete na Južni Koreji z atomskim orožjem.

Indijski ministriški predsednik Nehru je po zasedenju Commonweltha (Britanske skup-

da na ameriška tla, tudi olimpiade ne bo v Kaliforniji, ker po olimpijskih pravilih politike ni dovoljeno mešati v športna tekmovanja. Drobna problema — toda za ameriško vlado neprijetna in težka.

Adenauer napada socialdemokrate

Volilni boj v Zahodni Nemčiji ni več tako miroljuben, kot je bil v začetku, temveč se je spremenil že v politični obračun Adenauerja s socialdemokrati. Adenauer je na političnih predvolilnih zborovanjih vedno ostrejši in vedno bolj napaden. Osnovna parola njegovih napadov je očitek, da Ollenhauerjeva stranka uveljavlja komunizem, odnosno da vodi

njihovi nastopi nekaj nemogočega, s tako vrhunsko dovršenostjo so izvajali prave vratolomne akrobacije, za katere pa več nihče ni vedel, ali spadajo v cirkus ali pa še na tak nastop. Tudi Angležinje, Svedinje in Braziljanke so gledalce navdušile. Od jugoslovanskih telovadcev so bile še najbolj enakovredne tej svetovni eliti telovadke iz Slovenije, ki so z veliko gracioznostjo in smislom za ritmiko izvedle vajo Jelice Vazazove s kolebnicami. Zelo dober je bil tudi nastop gojencev šole za telesno vzgojo v Ljubljani, na splošno pa je bil nastop naših telovadcev zelo uspešen in napredek, ki so ga pokazali, je vzbujal pravo presenečenje.

III. gimnaestrada bo čez štiri leta, kraj pa še sicer ni določen, najbrž pa bo v enem izmed vzhodnoevropskih mest.

ŠE VEDNO VEČ UVAŽAMO KAKOR IZVAŽAMO

Vrednost jugoslovanskega izvoza je dosegla v prvem polletju letošnjega leta 51 milijard in 872 milijonov, od tega v mesecu juniju 6 milijard in 672 milijonov, vendar smo pa v tem mesecu uvozili za 19 milijard 764 milijonov dinarjev, v vseh šestih mesecih pa za 99 milijard 764 milijonov din blaga.

Junija je bilo največ izvoženih osnovnih kovin in sicer v vrednosti 1 milijarde 589 milijonov din, kmetijskih pridelkov za 1 milijardo 479 milijonov, lesa in plutovine za 1 milijardo 456 milijonov din itd. Največ blaga je bilo junija prodanega Italiji, Sovjetski zvezi, Zahodni Nemčiji, ZDA in Egiptu.

PRED VOLITVAMI LJUDSKIH ODBOROV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ljudskih odborov uresničena s tem, da v bodoče ne bomo več direktno volili odborov okrajnega ljudskega odbora, pač pa bodo volili odbornike okrajnega ljudskega odbora odborniki občinskega ljudskega odbora iz svoje srede. To je ena izmed bistvenih sprememb v našem dotedanjem volilnem sistemu za volitve ljudskih odborov. Odborniki okrajnega ljudskega odbora so imeli doslej svoje volilne enote; res redki so bili, ki so prihajali med svoje volivce in jim poročali o delu OLO; dogajalo se je celo tu in tam, da so volivci že pozabili, kdo jih predstavlja v OLO. Bolj kot stike z volivci, pa so posamezni odborniki okrajnega ljudskega odbora zanemarjali delo občinskih ljudskih odborov. Redki so prihajali na seje

nosti) obiskal nekatere evropske države in se dalj časa mudil med afriškimi narodi. Sedaj se je vrnil domov prav pred začetkom zasedanja indijskega parlamenta, pred katerim je nekaj resnih notranjih problemov.

Konzorcij zahodnonemških, britanskih in francoskih tvrdk je po vesteh egiptovskih časopisov ponudil Egiptu kredit za gradnjo Asuanskega jezua in to z določenimi olajšavami za odplačevanje. Prav pred letom dni so ameriška, angleška in mednarodna banka odklonile denarno pomoč za gradnjo tega jezua.

Na Češkem se že nekaj dni mudi sovjetska partijska in vladna delegacija, ki jo vodi prvi sekretar SKP Hruščev in predsednik vlade Bulganin. Obiskala je že številne kraje in mitinge, na katerih je Hruščev tudi govoril o sovjetski politiki in še posebej o odnosu med državami, ki gradijo socializem.

»komunistično politiko« v nasprotju Adenauerjevi zahtevi po politiki močice, ohranjanju članstva v Atlantskem paktu itd. Socialdemokrati so v glavnem v obrambi in niso kdo ve kako prepričljivi, kar daje Adenauerju še več poleta.

Medtem, ko besni predvolilni boj v vsej Zahodni Nemčiji, pa polnijo skladišča zahodnonemške vojske z najmodernejšim orožjem in tako neopazno postaja Bundeswehr ena izmed najbolj oboroženih armad v Evropi.

Ciper pred OZN

Vprašanje Cipa in dogajanja v zvezi z njim že prehajajo v fazo, ko bo Vel. Britanija prisiljena spreminiti svojo politiko na tem majhnem otoku, ki pa ji že vrsto let povzroča mnogo preglavic.

Grška vlada je v ponedeljek predložila vprašanje Cipa za dnevni red jesenskega zasedanja OZN. Poleg tega je pa tudi obrazložila svoje mnenje o dogodkih med dve-

Dež kakor „po naročilu“

Strašno vročino, ki je ob koncu junija in v začetku julija zajela mnoge evropske države, je končno le prekinil blagodejni dež, ki je prišel ob tako pravem času, kakor ga že kmetovalci in tudi strokovnjaki dolgo ne pomnijo. Pravijo, da

V istem mesecu pa je bilo uvoženih kmetijskih pridelkov za okoli 7 milijard din, od tega žita za nekaj več kot 6 milijard, surovin za tekstilno industrijo za 1 milijardo 915 milijonov itd. Največ blaga je Jugoslavija uvozila iz ZDA (za domala 8 milijard din), Zahodne Nemčije (za 2,5 milijarde), ZSSR (1,5), Italije (1,37), Vel. Britanije (1,36) in Egipta (615 milijonov din).

SPREMEMBE V ROMUNSKI VLADI

Po poročilih radia Bukarešte je razrešen dolžnosti podpredsednik ministrskega sveta in minister prosvete in kulture Miron Constantinescu. Prav tako je izključen tudi iz Politburoja romunske Partije, za ministra prosvete in kulture je ime-

novan Anastase Zoza. Razrešen je dolžnosti tudi minister za zunanje zadeve Grigore Preot-saza, ki pa je prevzel novo dolžnost. Novi romunski minister za zunanje zadeve je Ion Georgi Maurer.

Na osnovi tekega razvoja in perspektive so bile sedaj izvršene tudi večje upravno-teritorialne spremembe — in sicer nadaljnje združevanje občin in okrajev. Ta proces pa nikakor

KRATKE VESTI

KOMUNISTIČNA VLADA v Kerali (država v Indiji) se je nepreklonito odločila za hitro in temeljito uresničanje agrarne reforme. Predsednik pokrajinske vlade v državi Kerala je izjavil, da bo njegova vlada sestavila komisije za razdelitev 700.000 akrov državne zemlje prebivalcem brez zemlje. Omenil je tudi, da bo kmalu v skupščini razprava o omejitvi zemljiške posesti.

V DEMILITARIZIRANI ZONI

med Južnim in Severnim Vietnamom so bili na južnem delu te pokrajine veliki vojaški manevri južnovietnamske vojske. Po vesteh vietnamske časopisne agencije so manevri bili pod nadzorstvom ameriških in filipinskih strokovnjakov.

KU KLUX KLAN je poslal grozljivo pismo tudi laburističnemu poslancu v Veliki Britaniji, kjer dobivajo razni borci proti rasni diskriminaciji že skoraj redno takšna pisma te brezobzirne ameriške organizacije. Podobna pisma so dobili tudi posamezni sindikalni funkcionarji.

ZAPRTI PREBIVALCI

CIPRA (skupaj jih je nad tisoč) brez sodnega postopka, so začeli z gladovno stavko v znak protesta, ker jih oblasti še vedno držijo v zapornih. Izredno stanje, ki so ga na Cipru uveljavili Britanci, je od ponedeljka že v tretjem letu trajanja. To izredno stanje je omogočilo aretacije tudi samo sumljivih ljudi.

ma zasedanja, ko bi bilo potrebno uveljaviti resolucijo OZN, ki je obema strankama priporočala, da naj z medsebojnimi razgovori odstranita ta problem. Toda britanska vlada ni odobrila prizadevanj nadškofa Makariosa, da bi nadaljevali pogajanja med britansko vlado in zastopniki ciprškega prebivalstva in tako ni bilo ničesar storjenega.

je prišel kakor »po naročilu«. Le nekaj dni naj bi še sonce tako pripekalo in suša bi uničila kmetijske posevke in otavo, ki je že bila čisto požgana. Sedaj so že vsi travniki prijetno ozeleneli in tudi koruza, ki je že bila čisto »nasvedrana«, je po dežju hitro oživela in se razbohotila. Tudi krompir si je naglo opomogel, čeprav se je že začel sušiti.

Na srečo ti nalivi pri nas niso prinesli neprijetnih poplav. Mura ni prestopila bregov, v Lendavi pa je voda le nekoliko narasla. Nekaj škode je nastalo le zaradi močnega vetra. Toda iz drugi krajev poročajo o toči, manjših poplavih v sosednjem ptujskem okraju, a te nezgode so še vedno zdaleč manjše, kakor pa korist, ki jo je prinesel dež.

novan Anastase Zoza. Razrešen je dolžnosti tudi minister za zunanje zadeve Grigore Preot-saza, ki pa je prevzel novo dolžnost. Novi romunski minister za zunanje zadeve je Ion Georgi Maurer.

Na osnovi tekega razvoja in perspektive so bile sedaj izvršene tudi večje upravno-teritorialne spremembe — in sicer nadaljnje združevanje občin in okrajev. Ta proces pa nikakor

(Nadaljevanje prihodnjici)

V Bogojni smo srečali Antona Casara. To je prav takšen kmet, kot jih srečujemo vsak dan vseh po prekmurjskih vaseh. V našem pa je bil donos le okrog 12 stotov na hektar... »Ni tako enostavno začeti,« je pripovedoval Casar, »jaz sem najprej gnojil samo njive, travnike pa sem zanemarjal, zato nisem imel dovolj krme in sem polagal slamo, pa tudi žito, ker je slama premalo hranilna in nisem imel ničesar, tudi gnojja ne. Potem pa sem začel gnojiti tudi travnike in zdaj imam dovolj hlevskega gnojja za njive in travnike, ker imam dovolj kakovostne trave. Uspeh je v tem, ker pravilno kombiniram hlevski in umetni gnoj.«

»In kako se vam je posrečilo prodreti v okoliš?«

hektarski donos pri Casarju, ki uporablja umetna gnojila in se je pšenico U-1, 21 stotov, a pri onih, ki delajo po starih metodah dedekov, pa je bil donos le okrog 12 stotov na hektar... »Ni tako enostavno začeti,« je pripovedoval Casar, »jaz sem najprej gnojil samo njive, travnike pa sem zanemarjal, zato nisem imel dovolj krme in sem polagal slamo, pa tudi žito, ker je slama premalo hranilna in nisem imel ničesar, tudi gnojja ne. Potem pa sem začel gnojiti tudi travnike in zdaj imam dovolj hlevskega gnojja za njive in travnike, ker imam dovolj kakovostne trave. Uspeh je v tem, ker pravilno kombiniram hlevski in umetni gnoj.«

»In kako se vam je posrečilo prodreti v okoliš?«

bilo prav, če bi strokovnjaki pregledali tekmovalne parcele večkrat in ne samo ob koncu tekmovalja, ko ocenjujejo donos...«

Pomolčali smo in potem je še rekel: »Želel bi, da vsi sejejo deteljo na 25 odst. njiv, po nekaj let na eni njivi, ker je to za zemljo zelo koristno...«

Zdaj smo se pogovarjali že v premorih. Casar se je po premisleku znova ozvil: »Z gnojem ravnamo ljudje zelo nepremišljeno. Marsikje ga dobro ne stlačijo in z gnojnico ne polivajo, da ga padavine tako prepečejo ali pa se gnoj užge. Kjer pa gnoj gori, tam hiša zgori!«

Cez čas je pristavil: »Pri nas

radi v jeseni navažajo gnoj na njive in ga pustijo tam do spomladi, ko ga podorjejo, potem pa so jezni, ko ni pridelka. Pa so sami krivi, saj so pustili gnoj, da ga izpere dež.«

Tako smo zvedeli, kako kmetje v Bogojni polagoma uveljavljajo napredno gospodarjenje, da je tukaj v prvi črti največ članov društva Ljudske tehnike, pa nekaj najbolj iz kmetijske zadruge in da se za temi oblikuje druga, že znatno večja vrsta somišljenikov, ki gredo k orvim no nasvete, a za temi bo še tretja črta, ki bo verjetno zajela glavino Bogojne in ugodno vplivala tudi na okoliške vasi.

V. Širec

(Nadaljevanje s 1. strani)

s podružnico obrtne zbornice in obrtniki. Sledili bodo prav gotovo odločni ukrepi zoper šumarje, katerim je vsekakor omogočeno opraviti mojstrske izpite.

S predstavniki kmetijskih združenj imamo razgovore o novih gospodarskih poteh. Zadruge so finančno lani dobro izšle, z izjemo Velike Nedelje, ki je lani izkazala izgubo, zato pa je letos zelo aktivna.

Predsednik Oblo Ormož Z. Kovačič

Nedavno so v Veliki Nedelji odprli zadružni dom, ki je najlepši v vsej okolici, seveda tudi izven bivšega pljuškega okraja. Zadrugam so potrebni predvsem upravniki. Pri Miklavžu se to pozna (niso imeli dovolj škropliva za zatiranje kolaradskega hrošča o pravem času, ne zmenijo se za ureditev zadružnega

doma), kajti manjka jim potrebne širokopoteznosti, s čimer se odlikujejo v Ivanjkoveh in pri Tomažu, kjer bodo zidali prostore kmetijske zadruge in stanovanje za zdravnika.

Vprašanje strokovnega kadra, predvsem zdravnikov, je zelo kritično, zato stipendiramo nad sedemdeset ljudi v šolah. Med temi največ učiteljev, ker jih manjka dvajset. Letos jih bomo stipendirali še petnajst. Učenci osnovalne šole in nižje gimnazije so deležni socialne podpore. Teh je dvajset. Za to in za brezplačno zdravljenje po uredbi ter za ostale socialne dajatve smo porabili kar pet milijonov več, kot je bilo sredstvo, predvidenih v proračunu.

Samo za prosveto je bilo izdanih trideset milijonov, kar je enainštirideset odstotkov proračuna. V občini je osem osnovnih šol in dve nižji gimnaziji. Na Humu in pri Miklavžu bodo adaptirali šole, za kar je na razpolago dva in pol milijona din. Na Kogu je predvidena gradnja zdravstvenega doma in nove šole, za kar je na razpolago štiri-deset milijonov (samo za šolo) iz okrajnega proračuna. Vseh investicij je skupaj v vrednosti nad osem-deset milijonov din (pol z občinskimi in pol z okrajnimi sredstvi). Sem je šteti tudi gradnja stanovanjskega bloka v Ormožu (30 mil.) in adaptacijo hotela za sodišče (10 mil.).«

S kmečke revije v Ljutomeru

zadruge... Ravno s člani društva Ljudske tehnike je začel demonstrativno uporabo umetnih gnojil z zavidljivo lepimi uspehi. »Letos je kmetijska druga prodala nad sedem vavonov umetnih gnojil,« je povedal Casar. »Skoda je samo to, da se nekateri branijo pravega sestavljanja umetnih gnojil. Za krompir, na primer, nekatere vasi zahtevajo samo nitromonkalij, ki deluje samo na rast bilke, ne pa tudi gomolja. Na oko je to lepo, toda pridelek razočara, potem pa je umetno gnojilo krivo.«

Ogledali smo si njive in travnike in videli ogromno razliko med tistimi, ki uporabljajo umetna gnojila smotno in onimi, ki se jih branijo. Sam Casar pridelal toliko trave na manjšem travniku, da bi je pridelal na 1 ha 100 stotov, medtem ko je bogojnjsko povprečje 20 stotov. Pri pšenici je bil lani

»Enostavno: najprej sem začel delati tako kot je treba, potem so drugi videli in uvideli, da se splača, pa so me posnemali. Gujtmannu sem, na primer, pomagal narediti načrt za uporabo umetnega gnojila za vso njegovo posest. Nekateri pa bi radi tako gospodarili, pa jim stari ne pustijo. Stari ljudje pač nočejo nič novega priznati za dobro...«

»Kaj bi uresničili novega, če bi odločili v vasi popolnoma samostojno?«

»Uredil bi gnojnične jame zaradi gnojenja travnikov, gojil bi kulture, ki največ prinašajo, zahteval bi, da so strokovnjaki več na terenu kot v pisarnah, da postanejo ljudem potrebni, zahteval bi, da je boj proti kolaradaru obvezen, da ne bi zaradi malomarnosti enih imeli škodo drugi vestni... Ob tekmovalju za povečanje hektarskih donosov pa mislim, da bi

V Murski Soboti: Kmetijska poslovna zveza

V torek je bila četrta seja Kmetijske proizvodne zveze v Murski Soboti. Sklenili so, da se združita Gospodarska poslovna zveza in Kmetijska proizvodna zveza v eno enoto s skupnim naslovom Kmetijska poslovna zveza s predsednikom Kolomanom Korpičem, znanim zadržnim delavcem iz Cepincev.

Kmetijska poslovna zveza deluje že tri mesece pod vodstvom upravnika Darka Rožmana, kmetijskega tehnika. Začeli so že z demonstracijskimi poskusi v travništvu in tudi z melioracijami (Kuzma, Dol, Slaveč). V doglednem času bodo začeli tudi s pedološko raziskavo tal. Predvidevajo tudi pogodbeno vzrejo svinj; kmetje bodo že vnaprej seznanjeni z odkupno ceno. Za prodajo zdravih zelišč v prihodnjem letu pa sklepajo pogodbo z tovarno »Jugolek« v Ljubljani.

Kmetijska poslovna zveza ima strojni odsek, ki uspešno deluje. Opravlja servisne preglede pri kmetijskih zadrugah. Doslej se je odločilo za servisne preglede že 25 KZ in tri kmetijska gospodarstva. Ta odsek je uspešno sodeloval tudi pri sestavljanju mlatinskih garnitur.

Perutinarstvu je posredovala Kmetijska poslovna zveza

8.550 enodnevnih piščancev. Sadjarski odsek pa posreduje kmetovalcem črni ribez in jagodičevje; kmetijske zadruge pa niso pravočasno pri naročanju. Pri krompirju so opazili retrovegetacijo, kar opozarja na to, da ni orjačkovati predvidenega hektarskega donosa.

S svojim delovanjem pa v Kmetijski proizvodni zvezi še niso zadovoljni in menijo, da bodo marsikaj morali še izboljšati, vendar so nekoliko optimistični od časa.

Tudi v Pomurju vedno večje zanimanje za smotrno urejevanje pašnikov

Naši travniki so raztreseni in majhni. Podobno je tudi s pašniki. Od skupne površine pašnikov (nad 5400 ha) je le okrog 800 ha večjih strnjanih pašnikov do 80 ha. Ostali pašniki so čisto taki, da jih svinoh ne moremo računati za pašnike, vendar so tako registrirani. Za te pašnike, kjer je velikokrat stanje tako, da jih lahko imamo prej za gmajne kot za pašnike, manjka pašniški red. Nekateri menijo, da je to eden

služijo predvsem za tekalšča. Zelo neprijetno je to, da se zbira na teh pašnikih vse, kar spada med domače živali.

Za pašništvo je neugodno to, da parcele čisto menja o lastnika (vaška skupnost, potem kmetijska zadruga, nato urbana skupnost itd.). Zaradi teh čestih sprememb v lastništvu ni bilo nikdar investitorja. Sicer pa ureditev pašnikov tudi ne zahteva kdo več kakšnih denarnih sredstev. Potrebna je predvsem regulacija potokov, ki zahtevajo več, ostalo pa stane manj, predvsem tedaj, če računamo na sodelovanje samih vaščanov. Ob vsem tem pa je za pašništvo neugodno to, da gojijo na nje veliko več živine, kot pa jih pašniki lahko prenesajo.

To so torej problemi, ki jih včasih ne upoštevamo dovolj resno, toda so dovolj pomembni, da jih čedalje bolj upoštevamo pri našem kmetijskem gospodarstvu.

Evgen Titan — republiški prvak

Prvega slovenskega festivala telesne kulture v Ljubljani se je udeležilo tudi 1517 članov TD »Partizan« iz Pomurja.

Posamezne vrste, ki so zastopale našo telovadno organizacijo na festivalu so dosegle prav lepe uspehe. Tako je tovariš Evgen Titan (prvi v trostopu na sliki) zabeležil najboljši rezultat pri skoku s palico in si zasluženo priboril naslov republiškega prvaka.

Tri sadjarske skupnosti v okolici Ormoža

Proizvajalna poslovna zveza je bila v Ormožu ustanovljena letos maja, zato ni začetek njenega poslovanja v začetku kmetovalčevega leta, temveč v sredini. Temu primerno je tudi njeno delovanje. Obsega občini Središče in Ormož, torej izrazito sadjarski okoliš ter delno vinogradniškega in živinorejškega. Delovanje poslovne zveze je usmerjeno po sadjarskih skupnostih — Ormož—Dobrava, Loperšice—Frankovci, Pušinci. Te tri sadjarske skupnosti obnavljajo nad 45 ha sadovnjakov in zaposlujejo dva strokovnjaka-kmetijskega tehnika; zaradi tega poslovna zveza ne more izdatneje pomagati pridelovalcem. V prihodnjem letu pa nameravajo obnoviti še naslednjih 100 ha sadovnjakov, ki jih letos niso mogli upoštevati. Sadovnjake obnavljajo v plantaž-

ne nasade. Težave imajo s sadikami, ki jih ne morejo dobiti tako kakovostne, kot si želijo. Potrebujemo 4500 sadik — od tega 85% jonatana, 15% pa rdečega delišasa.

Za boljše delo v prihodnjem letu pa potrebujejo še enega kmetijskega tehnika s splošno prakso in večletno delovno dobo in agronoma s splošno prakso. Upajo, da bodo vsaj enega izmed obeh potrebnih tudi dobili. Pri delu jih motijo tudi druge akcije, kot je boj proti kolaradskemu hrošču, ki je letos tako močno napadel krompirjeve nasade, da govorijo o epidemnem pojavu. Seveda so proti kolaradaru nastopili s učinkovitimi škroplivi in prašiki ter tako preprečili popolno uničenje. Škode letos menda ne bo več od 5%.

POLETNA REPORTAŽA IZ TURNIŠČA

ŠOLA IZ SREDNJEGA VEKA

Turniško šolstvo sega že v 17. stoletje. Protestantizem so širili v Turnišču dolnjelendavski graščaki Nadasydji. V Turniški cerkvi se sedaj kažejo malo vržnice, s katere so učili predikanti. Okoli leta 1651 je tu bival kalvinski predikant Andrej Hidegkuti; sledil mu je luteran. S prestopom grofov Nadasydjev v katoliške cerkev in z nastopom katoliških Eszterhazyjev je začel protestantizem izginjati.

Da Turnišče ima znamenito preteklost, zato se mi je zdelo vredno obiskati ta kraj in vsaj bežno ugotoviti, kako živijo vaščani najstarejšega »varoša« na Ravenskem, kaj so dosegli in kaj niso, kaj jih tare in naposled: kakšne so njihove želje.

»Bila je šola, lepa šola: ponos vasi. Toda okupator jo je ob svojem odhodu spreminil v orožarno in tik pred osvoboditvijo srustil v zrak skupaj z inventarjem. Sedaj šole nimamo. Pouk naših otrok je v bivši gostilni s konjskim hlevom in v starem samostanu. Odveč je govoriti, da so prostori za pouk neprimerni, lahko bi rekli nemogoči: premajhni in nehygienski.«

Upravitelj osemletne šole v Turnišču, tovariš BRUMEC, član šolskega odbora tovariš FEREC, postavna prekmurska grča, in jaz smo si ogledali šolske prostore, katerih opis so mi dali Turniščani. Med potjo mi je tovariš BRUMEC dal podatke: pouk na osemletki obiskuje 336 učencev. Z uveljavitvijo šolske reforme pride še zraven četrti razred iz Gomilice in Nedelice, tako da se bo to število povečalo na 370 učencev. Lepa številka, toda ne presenetljiva, če ugotovimo, da šolski okoliš zajema čez 3500 prebivalcev. Tu je logičen problem: kam z učenci, če pa ni učilnic? Ali naj srenemijo še eno gostilno v šolski prostor? Smešno. Saj bi preureditev prostorov stala več

kakor gradnja novega poslopja in kočno je gostilna le gostilna. Nujno je potrebno začeti graditi novo šolsko poslopje, po možnosti v paviljonskem sistemu, da bi lahko gradili postopoma in bilo na cenečete.

Toda kdo bo financiral gradnjo? Mar občina, ki ima z vzdrževanjem dvojezičnih šol že tako ogromne izdatke za šolstvo. — Zakaj ne bi upoštevali, da je bilo šolsko poslopje leta 1945 porušeno po okupatorju? In naposled: ali niso z republiški sredstvi zidali šol, ki so bile med vojno uničene? Zakaj naj bi bilo ravno Turnišče izjema?

Kdo bo znal odgovoriti na vsa ta vprašanja in kdo jih bo začel uspešno reševati?

Prišli smo v staro samostansko poslopje in sirotišnico. Na poslopju visi tabla z

napisom: OSEMLETNA SOLA TURNIŠČE. Tri učilnice. Pouk za 6. razred, 6/a, 6/b in 1. razred. Površina 118 m². Inventar iz časov stare Avstro-Ogrske. Črvi so opravili svoje in tudi noži nadobudnih učencev. Na eni klopi sem zapazil izrežljan napis: »Adijo, šolska klop!« Le kaj je razmišljal učenec, ko je zapuščal te prostore? Kdo

bi to znal ugovoriti? Kdo bi razumel vsa ta otroška srca, ki se vsak dan zbira v teh srednjeveških prostorih, podobnim prej jetnišnici kot pa šoli iz leta 1957? Debeli samostanski zidovi in škripajoče lesene stopnice se povečujejo občutek, da so ti prostori namenjeni za vse drugo prej, kot pa za naša mlada pokolenja.

izmed osnovnih problemov, ki bi ga morali odstraniti z ustreznim zakonom ali uredbo, ki bi dala občinskimi ljudskim odborom ustrezna okvirna pooblastila. Večji pašniki, ki so predvsem v Gaberju, Dolini, Turnišču itd., pa v Strehovcih in Skahovcih, kjer so bile nekoč pitališča in še ponekod,

večalo na enajst. Kako bo takrat, če je že sedaj skoraj nemogoče stanje?

Nič boljše kot v samostanskem poslopju, če ne še slabše, so učilnice v bivši gostilni s konjskim hlevom. Tu sta dve učilnici 9 × 4 m. Ena okno 1 × 2 m od zadaj in dve enako veliki spredaj. Zunaj je sonce neusmiljeno pripekalo, toda v razredu je bilo temno, da sem komaj razbral na zidu parolo: »DOMOVINA, TI SI KAKOR ZDRAVJE!« — Kakšen kontrast! Ali ne bo ostal v spominu učencev, ki zapuščajo te prostore za vedno, razred-gostilna kot črna madež? Inventar v »gostilniških razredih« je za las podoben onemu v samostanu. Dnevno je v vsakem izmed teh razredov po 50 in še več učencev. — Sedaj še nekako gre, ko je elektrika, je poudaril upravitelj BRUMEC. »Toda prej je bilo težavno,« je skoraj vzdihujoče pripomnil.

Zanimivo je vedeti, kaj menijo vaščani o odstranitvi svojega problema. Ne, Turniščanom ni vse eno, saj sega tradicija šolstva tja v 17. stoletje in se tega tudi zavedajo.

Takoj po osvoboditvi so vaščani začeli zbirati material za gradnjo šole. S svojimi sredstvi in prostovoljnimi delom so naredili čez 100.000 kosov zidne opeke, ki je še sedaj v razmeroma dobrem stanju in docela uporabna. Bivši občinski ljudski odbor v Turnišču je nakupil čez 50 kub. metrov gradbenega lesa. Les je strohnel in škodje je za okrog pol milijončka. Kdo naj odgovarja za to škodo? Naj bodo to Turniščani ali kdo drugi?

Z odgovori na vsa vprašanja, ki so mi jih posredovali Turniščani zastran njihove šole, se mi tokrat ni zdelo vredno ukvarjati, saj tako ali tako ne bi dal merodajnih odgovorov. Eno pa je zanesljivo: med

vsemi vasi v Pomurju je Turnišču najbolj potrebno novo šolsko poslopje in to v najkrajšem času. Turniščani so pripravljeni pomagati s prostovoljnim delom, saj se zavedajo, da bodo delali za sebe in svoje otroke.

Tudi občinski ljudski odbor je pokazal polno razumevanje za rešitev tega vprašanja. Svet za šolstvo LRS je seznanjen z vso zadevo, toda spremenilo se še ni nič.

»Varošanci« na le pričakujejo, da bodo v kratkem tudi njihovi otroci videli, kako raste nova šola, v kateri bodo mnogo bolj uspešno pridobivali učenost, kakor so to lahko njihovi predniki v bivši gostilni s konjskim hlevom in v srednjeveškem samostanskem poslopju.

Da bi se jim le kmalu izpolnilo pričakovanje!

Ivan KRAMAR

OGLEDALA SEM SI MUZEJ NOB V LJUTOMERU

Ni dolgo tega, kar smo se razgovarjali v uredništvu o tem, da bi poskusili dobiti sodelavce iz vrst pionirjev. Radi bi zabeležili tisto, kar pionirji vidijo, in tako, kakor oni vidijo dogodke v našem življenju. Vemo, da odrasli drugače doživljajo nek dogodek iz vsakdanjega življenja, kot pa mladi rod. Zelo zanimiva je ravno razlika med dojemanjem resnih stvari, na primer umetniške razstave, nekega zborovanja, seje kakšnega odbora, praznovanja itd.

Pionirko Eviko smo napotili prav s tem namenom in ob praznovanju Dneva vstaje v Ljutomerški muzej NOB. Namesto komentarja k njenemu članku povemo, da je deklica stara devet let, je doma v Murski Soboti in dobra pionirka »Kajuho-vega odreda«. Obljubila nam je, da bo članek napisala sama, brez pomoči odraslih, kot smo ji to strogo naročili zategadelj, ker so nam nekateri prejšnji poskusi propadli prav zaradi tega, ker so se učitelji pogosto čutili poklicane, da sestavke zdikirajo svojim učencem, ki smo jih povabili k sodelovanju.

Vse pionirje, ki imajo veselje do pisanja, vabimo, naj nam sporočijo, če želijo sodelovati na ta način kot pionirka Evika. Naslednji pionir bo morda šel z našim novinarjem na sejo kakšnega ljudskega odbora in napisal o tem svoje poročilo...

Tovariš Viki mi je obljubil izlet v Ljutomer. Dogovorila sva se, da se odpeljeva v nedeljo. Cilj najinega izleta je bil, ogledati si muzej narodnoosvobodilne borbe. Tovariš Viki ni pozabil na obljubo. Prišel je po mene in krenila sva na postajo. Pot do Ljutomeru ni bila dolga. Ko sva dospela, sva najprej iskala vodoča muzeja, a tega ni bilo doma. Zato sva prosila njegovo ženo, naj nama pokaže muzej. Tovarišica je bila prijazna in najini želji ugodila. Tako smo prišli do muzeja.

Tu so shranjeni dokumenti iz narodnoosvobodilne borbe.

Sobe so štiri. V prvi sobi sem videla album, slike, kip maršala Tita, plakate in spominsko knjigo. V albumu so slike herojev in borcev. Na steni visi slika narodnega heroja Kavčič Ivana-Nandeta, njegove matere in njegove domačije. Ivan Kavčič-Nandeta je bil doma iz Desnjaka. Pa-

Narodni heroj
prof. Jože Kerenčič

del je za spodobno 30. julija 1945. leta. Hvaležno ljudstvo ga je proglasilo za heroja. V drugi sobi so tudi slike iz NOB in slike iz oktobrske revolucije. V tretji sobi je slika heroja Finka Megle. On je sodeloval s prekmurskim herojem Stefanom Kopačem. Izdali so ga domačini. Padel je v rojstni vasi. Tudi slika heroja Jožeta Kerenčiča je v tej sobi. Njega so skupno z bratom

ustrelili v Mariboru. Tu je slika Croič Bojana in njegove žene; on še živi in ga prav dobro poznam. Videla sem Bojanov pas, torbico za pištolo in kapa. Na steni so pripeti časopisi iz NOB. Globoko so me pretresle slike v albumu iz Dachaua, koncentracijskega taborišča. Slišala sem že o grozotah in mukah, ki so jih prestali interniranci. Slike pa so me prepričale o strašni resnici. Tako smo prišli do četrte sobe. V tej je orožje: puške, pištole, brzostrelke in strojnice. Drogoči nas spominjajo na mučeniško smrt 25 borcev, ki so bili ustreljeni v Cezanjevcih pri Ribičevem mlinu. Na steni visi slika narodnega heroja Stefana Kopača. Padel je 18. oktobra 1941 pri Gančanih.

Za slovo sva se s tovarišem Viki podpisala v spominsko knjigo. S tem smo končali ogled muzeja. Tovarišica sva se lepo zahvalila in se poslovila. Ker se je bližal čas odhoda, sva krenila proti postaji. Med živahnim pogovorom sva se peljala proti domu. Lep je bil izlet v Ljutomer, ne bom ga zlahka pozabila. Se se bom vrnila.

Eva Sparaš,
pionirka
»Kajuhoovega odreda«

Spomeniška dejavnost NOV v Pomurju

V Pomurju je med vojno padlo v partizanskih enotah ali bilo ustreljenih in drugače ubitih 1153 ljudi. Shranjeni so v 8 grobiščih, poleg teh pa je še 20 samostojnih grobov. Mnogi so bili po osvoboditvi prenešeni v skupne grobnice ali pa so jih svoji prepeljali na domača pokopališča. Tu pa niso všteti gro-

bovi rdečarmejcev, ki so ponekod še tudi slabo urejeni, čeprav so občinski odbori v zadnjih letih začeli bolj skrbeti zanje. Na splošno so pa grobovi in grobišča dostojno urejena, ob raznih spominskih dnevih pa pokrita s cvetjem in vencem.

Spominski dogodki in kraji so zaznamovani s številnimi spomeniki in spominskimi ploščami. Najbolj reprezentančni je v Murski Soboti na Trgu zmage, delo voj. akd. Arencika. V vsem Pomurju je skupaj 9 spomenikov, nagrobnih 5 in 19 plošč, v skupni vrednosti 6 milijonov 545.000 dinarjev. Je pa še precej krajev, na katerih bo potrebno še postaviti spominske plošče ali pa manjše spomenike.

Z zbiranjem zgodovinskega materiala so pričeli takoj po koncu vojne. Doslej je zbranih 2085 raznih stvari, ki jih večinoma hranita naša dva muzeja NOB: v Ljutomeru in M. Soboti, ki ga je dobila šele lani ob občinskem prazniku, in sicer kot poseben odtok Pokrajinskega muzeja. Primanjkuje pa potrebnih prostorov, zato je razstavljenega le nekaj materiala.

Spominov iz NOB v Pomurju pa je bilo doslej še bolj malo napisanih in tudi sami dogodki so publicistično še neobdelani, čeprav je to izredno važno, kajti vsak dan je manj tovarišev, ki so bili priče dogajanja, poleg tega pa tudi spomini radi tonejo v pozabo ali na zbledijo.

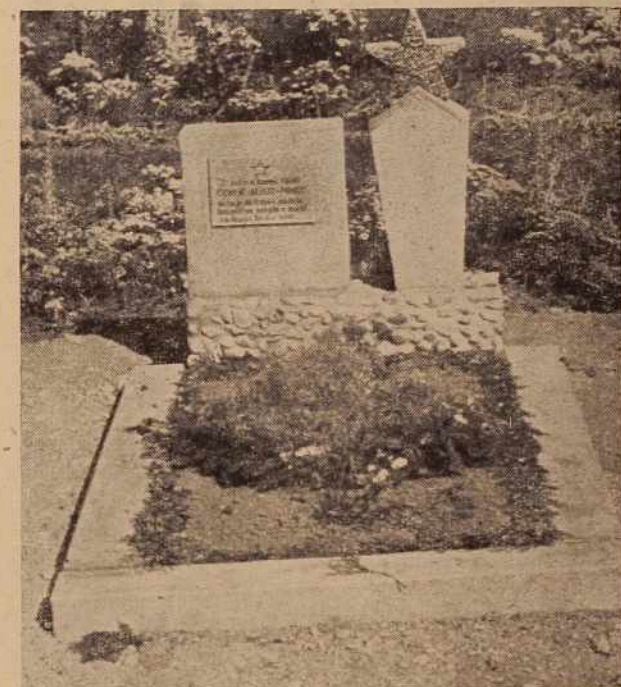
Skrb za otroke padlih borcev je naša skupna dolžnost

Vsako leto ob raznih praznikih prirejajo občinski odbori ZB srečanja teh otrok, spominjo se nanje z novoletnimi darili, poleti jih povedejo na razna taborjenja, izlete in splošne pozornostjo spremljajo vse njihovo življenje.

V našem okraju imamo 215 otrok padlih borcev in žrtev. Nekateri izmed njih so še v osnovni šoli, drugi že v gimnazijah ali kakih strokovnih šolah, nekaj pa jih tudi na Univerzi. Vsi prejemajo razne podpore, otroške dodatke in invalidnino. Letos je za te namene v občinskih in okrajnem proračunu za otovljenih okoli 2,5 milijona dinarjev. Poleti jih je mnogo tudi na raznih letovanjih. 1954. leta je letovalo 141 otrok, naslednjega leta 129, lani 112, a letos se jih bo pri Puli

zbralo 80. Letovali so večinoma skupaj z ostalimi otroki, le 1955. leta samostojno. Toda lani so povedali, da rajši letujejo samostojno in tako bodo letos spet imeli svoj tabor. Takrat jih obiskujejo tudi borci, jim pripovedujejo spomine iz NOB in drugo.

Okrajni odbor ZB pa še prav posebej skrbi za to, da tem otrokom poišče primerno zaposlitev, pazi da skrbniki tistih otrok, ki so ostali brez staršev, ne izrabljajo njihovega premoženja, bolnim pomaga z zdravljenjem in drugo pomočjo. Za vse to delo skrbi pri odboru posebna sekcija, ki se tako zelo skrbno trudi, da bi tisti, ki so v težkih dneh izgubili svoje najdražje, bili v sedanjem času deležni tudi primerne pozornosti.

Tudi Červičev očka — neustrašni partizanski sodelavec Miha — je naposled, sicer komaj po 12 letih, dobil dostojen zadnji dom in spomenik na črenšovskem pokopališču

Ne pozablajmo mladih junakov

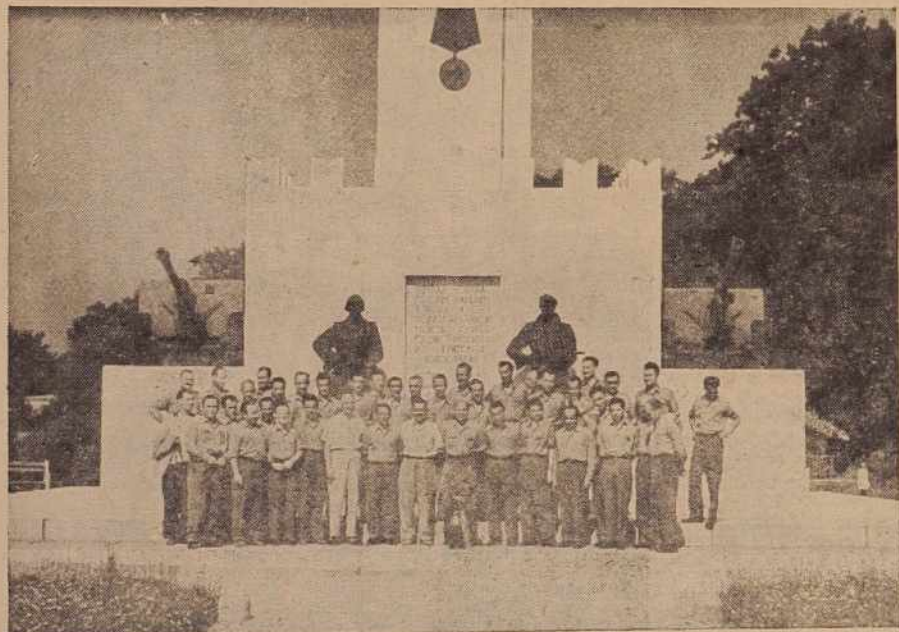
NADICA RAJHOVA

Hkrati z dnevom vstaje praznujejo delovni ljudje Mote, Cvena in Krapja tudi nepozabno obletnico tistega usodnega dne, ko so izgubili iz svoje sredine Nadico Rajhovo.

Letos 22. julija bo poteklo 15 let, odkar so jo nečloveški okupatorji iztrgali iz prijazne domačije na Moti. Nadica Rajhova je bila rojena 1922. leta. V stari Jmroslaviji je bila soko-lica in voditeljica mladih naraščajnic Murskega polja. Ob vdoru sovražnih bataljonov je bila leta 1941 kljub svoji mladosti poklicana v aktiv SKOJ; vestno in neustrašeno je začela delovati v odpornem gibanju proti okupatorju. Nadica ni poznala omahovanja. Predrzo je uresničevala uka-

ze svojih voditeljev, to pa zato, ker je ljubila svojo domovino in ljudstvo in neomajno sovražila nacistične osvajalce.

22. julija 1941. leta je bila aretirana. Nacistični zločinci so prišli po njo na dom in jo odpeljali v Ljutomerske zapore, od koder so jo pozneje premetili na Borl, kjer je prestopila zverinska mučenja. Vsi smo pričakovali, da se bo kmalu vrnila. Toda zaman. Rajhova domačija svoje Nadice ni več sprejela v svoj objem, kajti ta lepa cvetka je morala za vedno ugasniti v koncentracijskem taborišču Auschwitz. Svoje mlado življenje je darovala za osvobodjenje slovenskega ljudstva, ki ga je tako cenila in ljubila.

Partizanski umetniški ansambel — Invalidski pevski zbor iz Ljubljane — je ob letošnjem Dnevu borca, 4. julija, že drugič obiskal Pomurje in nam prinesel zanosno borbeno pesem iz partizanskih časov

Mislila, da nas je bilo dvanajst v celici. V ozki, komaj dva, tri metre široki in nekaj več metrov dolgi. Normalno je mogla sprejeti dva jetnika. Imeli smo samo eno slamnajočo. To smo prepustili staremu in bolehnemu učitelju, ki je neprestano pokajševal, vmes preklinjal Italijane in pljuval v veliki rdeči robec.

Vse so nas polovili na neki hajki, nas, miroljubne ljudi, ki smo bili veseli, da smo lahko dihali zrak in gledali v modro nebo, preprečeno s soncem kot z zlatimi nitmi.

Nekaj časa so nas imeli zaprte v karabinjerski postaji. Kar v klet so nas strpali; jedli smo slabo zabljeno prežganko in tisti večni kisli italijanski komis. Po kakem tednu ali desetih dneh so nas prepejali močno zastražene v novomeške zapore, kot kakšne nevarne zločince. Toda mi smo bili mirni ljudje, čeprav so se nam podile po glavah uporne misli in smo radi prisluškovali streljanju pušk in mitraljezov iz gozdov, ki so se vlekli v prelestni modrini po dolenskih in belokranjskih gričih.

Tako smo se znali v tej ozki celici, drug drugemu v nemo, se premetavali po revnem ležišču in stiskali, da nam je bilo kar hudo, posebno debelejšemu tovarišu, ki mu je šlo nekaj časa vojne še kar dobro. Zvečer smo buljili v mrak in razpredali misli bogve o čem vse.

Najmlajši je rad nekajkrat zastokal in vzdihnil. Menim, da ni mislil toliko na dom kot na dekle, o katerem je rad pripovedoval, če ga je le kdo poslušal. Kaj bi zdaj z zgodbami o ljubezni! Nas so trle druge skrbi, saj smo skoraj vsi opravili z ljubeznijo že zdavnaj, nekateri preje, drugi kasneje. Zdaj smo imeli v mislih družine, ki so ostale doma. Rajše smo se pogovarjali v mislih z njimi in brisali skrivaj vlažne oči, čeprav smo vedeli drug za drugega, da nam je hudo, in da solza ni bila med nami redka reč. Tisti v levem kotu je imel v gozdu brata. Morda je ta misel tudi naj... Razmišljali smo tudi o vojni in njenem koncu, čeprav se je komaj dobro začela.

Tako smo ležali, nas dvanajst, mladih in starejših s tistim starim učiteljem, ki je pokajševal in preklinjal. Ko je postalo temu ali onemu pretesno, je tiho vstal, da ne bi zbudil sosedov, čeprav je vedel, da ne spi, saj smo zadrževali vsako noč šele tja proti jutru.

ŠLI SMO V INTERNACIJO

Spali smo z morečimi sanjami, ki so nam legale na prsi, kakor težke grmade. Pred vrati celice, na stropu, pa je kot pred oltarjem brela drobna lučka.

Ura je tekla že proti polnoči, kar so se odprla vrata celice. Na pragu je stal zamačen ječar in nekaj trenutkov srepol buljil v nas, kot da bi bil izbiral besede, s katerimi nas bo pozdravil. Nič j radi ga nismo videli. Se takrat ne, ko smo enkrat na teden smeli na dvorišče in v krogu stopali drug za drugim. O, takrat smo gledali vsi v sonce, kot bi se sprehajalo po nebu pravo čudo, jasno in sijajno, lepše kot kdajkoli prej. In čeprav nas je ječar vedno obsopal z grdimi posvami in mahal okrog nas in po nas z bičem, je bil ta sprehod vedno za nas praznik.

Tudi takrat ga nismo prijazno gledali. Od njega je zaudarjalo po žganju, ki je bil v raznih oblikah izjavil od kakega zapornika. Ko se nas je za silo nagledal, je potegnil iz žepa pol pole papirja. Ze večkrat smo slišali od starejših jetnikov, da take pole papirja ne prinašajo nič dobrega. Nekateri žrtve na spisku so morale kot talci pred puške, druge so pošiljali pred sodišče, ki tudi niso poznala milosti, ali pa kar v Italijo.

Brez dvoma je moral ječar opaziti vznemirjenost v naših očeh, saj je prav zato še počakal nekaj hipov in z vidnim zadovoljstvom gledal naše obraze. Končno je le odprl usta in med črnimi zobmi zamrmral: »Kalan, Stuhelj, Zunič, potem je našel še nekaj imen in dodal: »Čez deset minut vas pridem iskat in kdor ne bo pripravljen, bo še slabše zanj. Razumeli! In že je zaloputnil vrata, zunaj še nekaj zaklel o ribel-kih in njegovo kričanje smo slišali že v sosednji celici. Zopet imena, strahotna tišina, tresk z vrati in mir.

Nekaj trenutkov smo nemo strmeli v tla, tisti, ki jih je poklical ječar in tisti, ki niso bili napisani na poli papirja. Prvi je spregovoril učitelj, ki takrat ni zaklel. Bolj je vzdihnil, kot govoril: »Tako, potem bo pa le enkrat konec temu klavrnemu življenju. Ze de-

veči mesec čepim v tem prekletem kurniku. Kamor koli gremo, ne bo slabše, kot je bilo tu. Pa četudi bo vsega konec! Potem je sedel na svojo slamnajočo in se ni zmenil za svoj nahrbtnik, v katerega mu je sosed začel zlagati njegove stvari.

Med jetniki na spisku sem bil tudi jaz. Ne vem, iz kakšnega razloga me cela zadeva ni tihi malo prizadela, tako nekako, kot da se me nič ne tiče. Pogledal sem stokajočega učitelja, sedel na tla in pričel zbirati svoje drobnarije in jih devati v leseni kovček, ki mi je nekoč dobro služil na orožnih vajah.

Tisti, ki jih ječar ni poklical, so molče zrl v nas. Najbrž jim je bilo hudo, saj smo bili na vse zadnje lep čas skupaj in si povedali marsikaj, kot v kakšni družini. Tudi o stvareh, o katerih si taji ljudje ne vedo povedati pri nečesar, smo namoli kajdeli mnogo in med seboj smo se že povežali z nitko, s tisto nevidno, ki pa drži in se ne utrga kar tako.

Tisti debeli človek iz levega kota celice je potegn... nekje iz skrivne luknje v suknjiču tesno zamo- tano zavojček, ki ni bil tako velik, da se ne bi dal skriti, ga odmotal in potegnil iz njega nekaj stotakov lir: »Vsakemu po sto lir. Saj jih boste še rabili, bolj kot mi.« In je pričel deliti kot v uradu za prehrano živilske nakaznice. In mi smo jih jemali čisto mehanično, kot da vse to spada k poslu, ki ga bo opravil z nami naš ječar. Potem smo si povedali še nekaj brezpomembnih besed, tako vsakdanjih, kot da sedimo nekje v sobi in breskrbno kramljamo o stvareh, ki ne razodevajo nič hudega in so tako vsakdanje, da bi ob njih morali pravzaprav zehati.

Ni preteklo deset minut, ko so se zopet odprla vrata naše celice, na vratih je stala zopet črnobela pošast in režeje prebrala še enkrat imena, nato pa »avantje, in mi smo šli. Niti toliko časa nismo imeli, da bi si v celici stisnili še roke. Pa so s pozdravi opravili pogledi, ki niso povedali nič manj kot stiski rok. Ze kar na hodniku so nas vkleknili v verige, celo vrsto v eno dolgo verigo. Karabinjerji so bili pri tem

poslu zelo spretni. Menda so se izučili tega pri kulturnem dvigu zaozlatih množic tam doli v Eritreji in Somali. Prijem sem, prijem tja, in že si tičal v verigi, da je kar kri zastajala. Jetnike so prignali tudi iz drugih celic in kmalu se nas je nabralo lepo število. Po kratkem času smo bili vsi v verigah. Učitelju je veriga brez dvoma delala težave, ker je stokal in škripal z zobmi na splošno veselje ječarja in karabinjerjev. Starejši jetniki so bili tega vajeni in so si znali pomagati. Mi, ki smo bili še novinci, smo jim zavidali, posebno tisti, ki so jim pričele roke vidno zatekati.

Čez nekaj časa smo stali že vsi na jetniškem dvorišču. Tam so nas pričeli zopet klicati. Nihče ni manjkal in ječar je kar žarel od zadovoljstva, ko je opravil delo s tako zavidljivim uspehom. Jetniki so pa pričeli odpirati okna in nam skozi rešetke mahati z rokami.

Zavili smo proti vratom jetnišnice, iz celice so nam pa klicali: »Na svidenje, tovariši, zdravo! Na svidenje v svobodi! In kot bi velel neznan glas vsem tistim v celicah, so pričela snotera grla peti »Nabru-simo kose«. O, zdaj nismo stopali več ponižno, o ne! Visoko smo dvignili glave, zrl v okna, ki so postajala vedno glasnejša in se nam je zdelo, da jih je vedno več. Karabinjerji so kar besneli, tolkli so nas z biči in breali, da bi stopali hitreje. In ko smo bili že zunaj, je še vedno hodila z nami uporniška pesem... Nekje daleč na obzorju se je pričelo svitati, toda zvezde so ostale še vedno jasne in svetle. Tu in tam so se začeli oglašati petelini, kot da velja njihova pesem tudi nam v pozdrav.

Ko smo stopali po temni ulici, je izza zastrtega okna prodir presunljiv krik: »Zhogom, zhogom, Boris! Vrn se, vrn se, vrn se!«

Ta čudno žalostni pozdrav nas je zopet potisnil k tlom. Tam nekje od zadaj pa je zarožljala veriga, v siju prvih žarkov smo videli, kako se je dvignila roka, kako je trudno pomahala v pozdrav, toda brez besed, tiho, žalostno. In v nas se je razprostrela žalost, mrka in trpka.

Zavili smo proti kolodvoru in takoj spoznali, da nas pot vodi v internacijo — na Rab.

Manko Golar

V Petra sem verjel...

Na dan napada Hitlerjeve Nemčije sem se odpeljal z doma z nekim starim kolesom. Hotel sem kot prostovoljec skupaj s Petrovo armado odvrniti okupatorja od jugoslovanskih meja. Ob poti mimo Negove sem srečal mnogo ljudi, ki so me spraševali, kam grem, a sem jim povedal, da se grem boriti in da se prej ne bom vrnil, dokler ne bo okupator pregnan od tod. V svoji naivnosti sem namreč mislil, da bo to kmalu.

Prišel sem do utrdb v Gočevi, kjer me je ustavil stražar in me ni hotel pustiti dalje. Zaman sem mu dopovedoval, da sem prostovoljec. Skliceval se je na svojo nalogo in na Nemce, ki so bili za mano komaj dobre štiri kilometre. Čez nekoliko časa me je sprivil preko te začarani črte nek oficir, ki je slučajno šel tod mimo. Toda v komandi so mi povedali, da ne sprejemajo nobenih prostovoljcev; naj se javim v Ptuj.

Spet sem, razočaran, zajahal kolo in se namenil proti Poljanam. Med potjo sem doživel pogosto obstreljevanje iz nemških avionov, vendar sem se srečno »prebil« do Loč. Tam sem se ustavil pri nekem sošolcu iz gimnazije, da bi pregledala položaj. Zvedel sem grenko vest, da je vlada v Ljubljani sklenila z Nemci premirje in da je vojne konec. Se bolj razočaran sem se odpeljal proti Mariboru. V Slovenski Bistrici pa sem našel na našo vojsko, ki se je pomikala proti Hrvaški. Vesel sem bil in prav hitro sem se znašel na hrvaški meji.

Med potjo je deževalo, vmes snežilo, vojska je preklinjala, ob cesti v lužah pa je ležala živina. Zdelo se mi je, da tu nekaj ni v redu, vendar sem zaupal v Petra.

Bil sem ves premočen. Da bi se nekoliko ogrel, sem zavil v neko hišo, a bi jo skoraj izkupil. Ko sem namreč znil, da sem prostovoljec, so me možakarji začeli besno gledati. Zato sem rajši hitro odšel. Kolo sem pustil nekemu fantu, sam pa sem stal ob cesti in čakal na avtomobil. Zvedel sem namreč, da se prostovoljci zbirajo v Zagrebu. Kmalu se je pojavil tudi kamion in me odpeljal do nekega mesta pred Zagrebom. Tam bi morali avto raztovoriti in spet nekaj naložiti, toda ni bilo nikogar, ki bi pomagal. Vsakdo, ki smo ga ustavili, je imel neke nujne opravke, vojaki pa so brezdelno postopali in se dolgočasili. Ob nekem plotu sta se prepirala dva oficirja. Razumel sem, da je eden očital drugemu, da je preveč vnet.

Takrat se je v meni začelo nekaj lomiti. Skozi navno navdušenje se je začela v prvih obrisih prikazovati realna podoba stare Jugoslavije. Bilo mi je težko, da bi zajokal. Vendar še nisem obupal. Pričakoval sem, da bom z Zagrebu našel prostovoljce in novo navdušenje za borbo proti osvajaalcem.

Nadaljevali smo pot. Na kabini avtomobila so sedeli trije orožniki, a jaz sem zaradi močnega prehlada ležal pokrit z odejo in jih poslušal. Kar zadržalo je nekaj v meni ko sem zaslišal, kako preklinjajo Svabe in kako bi streljali nanje, če bi se prikazali. V meni je spet vzplamtelo upanje. Se so ljudje, ki Jugoslavije ne bodo izdali!

V Zagreb smo se pripeljali ponoči in prav ob alarmu pred zračnim napadom, ki ga pa ni bilo. Ustavili smo se v Orožniškem polku. Zjutraj sem naredniku pripovedoval mojo zgodbo in povedal mi je, da se tam zbirajo prostovoljci in da bomo naslednjega dne že dobili puške. Dela nisem imel nobenega, zato sem šel pomagat v kuhinjo. Tam sem se seznanil z nekim fantom, ki nam je med lupljenjem krompirja in pomivanjem krožnikov navdušeno pripovedoval o tem, da bo Sovjetska zveza kmalu napadla Nemčijo.

V orožniškem polku sem ostal štiri dni. Ker sem videl, da z našo oborožitvijo ne bo nič, sem se dogovoril z nekim fantom iz Dalmacije, da bova prešla Savo in se pridružila hrcem na oni strani. Toda on ni bil nad tem preveč navdušen. Tako mi je med temi načrti mineval čas in nekega popoldneva me je kakor bomba zadela vest, da so Nemci v Zagrebu in da je Sava že zastražena z njimi. Tega nisem mogel verjeti. Izprosil sem si dovoljenje in odšel v mesto. Doživel sem zelo čudne stvari. Kakor dolga kača so se pomikale nemške motorizirane enote skozi mesto. Ljudstvo je bilo navdušeno. Klicalo je nepremagljivim in hrabrim, s čeladami pokritim vojakom. Jugoslovanski oficirji so brez epolet in kap hiteli nekam po mestu. Vojaki so rajali in se veselili konca vojske. Na drugi strani ulice je nek bradat možak zaklical: »Naj živi Sovjetska zveza!« Bil sem radoveden, kaj bo. Toda v prevelikem metehu in ropotu sem se zgubil. Zagrebčani so bili navdušeni. Metali so Nemcem cigarete, oranže, lepa dekleta pa so jih objemala in poljubljala.

Ves žalosten in bolan sem se vrnil v kuhinjo. Tam sem dobil časopis in iz njega izvedel, da morajo vsi tisti, ki so samo začasno v Zagrebu, do 18. ure zapustiti mesto, sicer bodo streljani. Postalo mi je vroče, kajti ura je bila že pol šestih.

Ne vem kako, še danes se mi zdi nerazumljivo, kako sem se mogel izmuzniti. Vse nezanesljive so s stražami gonili na dvorišče, jaz sem pa gologlav, z aktovko v roki korakal mimo straže proti izhodu in nihče me ni niti poskušal zaustaviti. Na ulici so mi neki fantje skušali vsiliti značko Nezavisne države Hrvatske. Nekako sem se jih otresel in stopil v prvi tramvaj. V mraku sem se pripeljal do zadnje postaje na cesti proti Mariboru. Poti so bile polne nemških vojakov, vsi prostori natrpani z vozili, jaz pa sem bil sam s svojimi uničenimi ideali sredi sovražnikov.

Sei sem po cesti in dolgo me ni nihče zaustavljal. Sele čez čas sem zaslišal »Halte!« Zavstavl sem se in nad sojem baterije zagledal mrki obraz pod svetiljajočo se čelado. Bila je nemška straža. Zahtevali so legitimacije. Dva Hrvata sta nekaj zlobudrala. Ker sem znal nekoliko nemški, sem se prenil do stražarja in mu pokazal maturitetno spravevalo. Vojak ga je obračal, nato pa prikimal. Povedal sem mu, da sem v Zagrebu delal in da moram sedaj iz mesta. Pustil me je dalje in odšel sem k bližnji hiši.

Družina je pravkar legala k počitku. Topel dom v mrzli aprilski noči! V hipu sem se zavedal osamljenosti in tisočev tistih, ki jih je okupator pregnal na ceste. Gospodarju sem povedal kako je z menoj in pokazal mi je na skedenj. Tudi odeje so mi prinesli, da me ponoči ne bi preveč zeblo. Zbudil sem se že ob prvem svitu in takoj hotel odto. Toda na gumnu me je stražil pes. S krhom sem ga premamili.

Prišel sem na cesto in začel prav naglo stopati proti Mariboru. Brez pokrivala, v pumparicah in z aktovko v roki nisem vznjunal posebne pozornosti, le palico sem se bal urezati. Čez nekaj ur hoda so me že začeli žaliti čevlji. Nisem niti srečaval in tudi drugi se niso zmenili zame. Hotel sem ustaviti nek avtobas, toda peljal je kar mimo. Nato sem dohitel nekega fanta, ki je gnal konja in porival kolo. Pridružil sem se mu in mu prigovarjal, da mi naj da kolo, sam pa zalaha konja. Dal sem mu spravevalo in mu zatrdil, da mi je takoj od njega, kakor do življenja. Sele po dolgem prepričevanju je pristal. Fant je bil doma nekje iz okolice Ptujja in je gnal konja, ki ga je vzela jugoslovanska vojska. Tako potovanje mi je posebej prav prišlo ob meji, kjer je vse prehode zastražila nemška vojska. Ko sva nekemu oficirju povedala, da se vračava s konjem, naju ni nihče več spraševal. Ob meji sem poiskal tudi svoje kolo, ki je bilo že nekoliko pokvarjeno in sem ga naglo popravil. Blizu Ptujja sem se ločil od svojega tovariša, ki mi je vrnil tudi spravevalo. Na Dravi sem srečal nemško stražo, ki pa me je kar spustila preko reke.

V pozni noči sem hitel proti domu. Sram me je bilo, vendar sem pa bil vesel, da se je vse tako srečno končalo. Bal sem se samo za brata, ker so v Zagrebu govorili, da so bile v Sloveniji strašne borbe. Nemci so baje Maribor sedemkrat napadli, a so jih naši vedno odbili, obramba ob Dravi je bila z bombardiranjem popolnoma uničena, v Križevcih pa da je bil uničen ves žandarmerijski polk. Mislim sem, da je brat ostal kje na ptujskem polju, a našel sem ga doma.

Pozneje se dolgo nisem nikomur prikazal. Sramoval sem se svojih ognjenitvi napovedi. Naj mi pa nihče ne zameri: imel sem dobro voljo, samo Peter je odpovedal.

Franjo Kosar

Trije najvažnejši problemi na ljudsko-prosvetnem področju:

POMANJKANJE DVORAN, STROKOVNIH VODIJ IN IDEJNOSTI V REPERTOARJIH

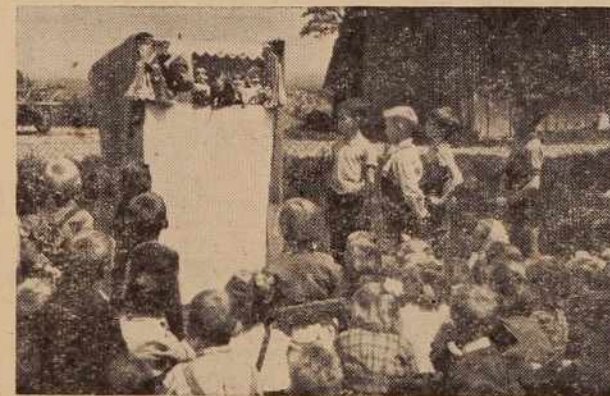
Znano je, da so med sekcijami prosvetnih društev in »Svoboda« najbolj delavne dramatske. V zadnjih letih po vojni se je dramatsko delovanje še posebno razmahnilo. Pri nekaterih močnejših društvih so se zavzemali predvsem za kakovost in za dobro izbiro odskih del. Pri slabših društvih — ne slabših zaradi slabega delovanja, pač pa predvsem zaradi te-

te nevednosti v zvezi z dvorano, kjer bi prav gotovo lahko prikazali izbrana gledališka dela in si z njimi pridobili občinstvo. Takih primerov pa je v okraju seveda veliko. Najbolj žalostni pa so v krajih, kjer se vedno uporabljajo zadržne dvorane za skladišča. Dosti pa je seveda krajev, kjer dvorane sploh nimajo in morajo nastopati kar v šolskem razredu,

vala leto dni časa, preden se je seznanila s problemi novega okoliša. Iz tega sledi, da odrske stvaritve ne morejo biti kakovostne, večkrat pa tudi ne vzgojne, ker novi učitelj še vedno premalo pozna krajevne probleme.

Člani sveta so menili, da bi bilo dobro, če bi prosvetne delavce na tem področju bolj razbremenili, za živahnejše prosvetno delovanje pa naj bi skrbele kmetijske zadruge in domačini, ki so za to sposobni, ali pa ljudje, ki nameravajo dalj časa ostati v teh krajih. Svet bo zategadelj priredil septembra sektorska posvetovanja, na katerih bodo skupaj z društvi odstranjevali probleme, ki jih je moči odstraniti v okviru naših denarnih možnosti. V zimskih polletnih počitnicah pa bo priredil dvanajstdnevni tečaj za režiserje in šminkarje v Ljutomeru. Na tečaju bodo predavali: priznani režiser Peter Malec, Dolfie Anderle in šminkar Furjan iz Ljubljane. Vemo, da s tem tečajem ne bomo mogli povsem odstraniti vrzeli, vendar pa bomo skušali posredovati vsaj malo tistega, kar v sosednjih okrajih že delajo vsa leta.

Posebej bi lahko pisali o repertoarni politiki. Za tisto, kar društva igrajo ali pa so do sedaj igrala, lahko z malo izjemo trdimo, da imajo svoj železni repertoar, ki pa je po svoji vsebini zelo skromen. Da je tako,

ga, ker nimajo osnovnih pogojev za skromno amatersko delovanje, pa tako prizadevanje ni moglo biti povsem uveljavljeno, saj so ta društva v mnogo slabšem položaju v primerjavi s prvimi.

Kaj tore društva? Predvsem trije večji problemi: prvič, da nimajo povsod svojih dvoran ali pa gostujejo v zadržnih domovih; drugič, da ponekod zelo negrešajo sposobnih in kvalificiranih vodij strokovnih sekcij — primanjkuje namreč dobrih režiserjev, pevovodij, šminkarjev itd. — in tretjič, tu je tudi problem repertoarja naših odrov.

O teh problemih je razpravljala prejšnji teden dramski svet pri Zvezi »Svoboda« za Pomurje.

Lastništvo dvoran ne bo urejeno vse tako dolgo, dokler ne bodo kmetijske zadruge in OZZ posvetile več pozornosti prav temu problemu. Dejstvo je namreč, da te dvorane služijo vsemu kulturnemu življenju, ki se sedaj razvija na podeželju, pa naj so to množični sestanki ali pa koncertni in dramski nastopi. Ni treba dvomiti, da bo prosvetno delovanje mnogo uspešnejše, če že v osnovi ne bo teh ovir. Koliko so že do sedaj zamudili na tem področju v Murski Soboti, kjer nimajo svoje prosvetne dvorane? Tako so sedaj prepričani, da uspevajo samo operete, pri čemer ni idejnosti prva skrb, pač pa komercialnost nastudiranega dela. Da je tako, so krive samo

ponekod pa tudi v gostilni ali v navadni kmečki sobi.

Velik problem so tudi sposobni režiserji in sploh društveni strokovni sodelavci. Na levem bregu Mure so pri tem še bolj prizadeti, posebno zato, ker so domala pri večini društev režiserji prav prosvetni delavci, ki kaj radi in preradi odhajajo iz

Tako je bilo v Ljutomeru ob I. občinskem prazniku — Parada mladosti

našega okraja. Mlada učiteljska pride nekam na Goričko in že pred svojim prihodom trdno sklene, da bo ostala tam samo tako dolgo, dokler ne bo odšla svojega »kadrovskega roka«. Večina takih učiteljev na pozneje zaprosi za premostitev, kar je tudi razumljivo. V tem času se je naši učiteljski posredilo, da je zrežirala eno ali dve igri. Nova moč, ki je »rišla na njeno mesto, je zopet potrebo-

je tudi razumljivo; sedaj je namreč že težko izbrati kako tako delo, ki bi bilo dostopno za manjše odre in bi vrglo tudi nekaj denarja. Zato društva v zadnjem času upirajo bolj komercialne igre, ne glede na vsebino in idejnost. To je dostikrat škodljivo; naj navedem samo gostovanje igralske družine iz Stavešinec v Gornji Radgoni. Omenjena družina je gostovala s »Črnim križem pri Hrastovcu« in zabeležila re-

Kratek intervju

z republiškim prvakom Dragom Kolmaničem

Mladinec Drago Kolmanič, vajenec pri Trg. podjetju »Usnje«, je pred nedavnim častno zastopal pomursko metropolo, saj je na tekmovanju za republiško prvenstvo TVD »Partizan« v streljanju z zračno puško zasledil častno prvo mesto med mladinci s 149 krogi od 200 možnih.

Pridobiti si časten naslov republiškega prvaka ni lahka stvar, zato sem se potrudil, ga obiskal in zaprosil, naj mi odgovori na nekatera vprašanja.

Na prvo vprašanje »Kaj Ti je najbolj pripomoglo do tega, da si na tekmovanju zasledil prvo mesto,« mi je brez odlašanja odgovoril:

— Trening in volja, predvsem volja!

To sem mu rad verjel. Nadaljnje vprašanje se je glasil:

»Kateri ovire pa si moral premagati, da si sploh lahko tekmoval za republiško prvenstvo?«

Skromno, bolj tiho je pripomnil: — Na okrožnem izbirnem tekmovanju TVD »Partizan« v Mariboru sem zasledil prvo mesto in tako dobil vstopnico za republiško tekmovalje v Ljubljani.

»Kaj si si obetal na republiškem tekmovalju? Si morda upal na prvo mesto?«

— Ne! — je odvrnil in se nasmjal. — Niti sanjalo se mi ni o tem, toda na tekmovalje sem odšel s trdnim namenom, da se uvrstim vsaj med prvo petorico. Med streljanjem — je nadaljeval — je šlo sprva vse po sreči, saj sem si nabiral točke s samimi devetkami, dokler se ni začela konica naboja v tri... To je bila zame smola in obenem sreča.

Potem sem v dokajšnji »tremi« izstrelil zadnje naboje z veliko naglenco...

— Ko so mi na kraju tekmovalja sporočili, da sem zasledil prvo mesto, sem bil zatrdno prepričan, da je to moj najlepši dan v življenju.

Drago mi je tudi zaupal, da bo po tem uspehu treniral s podvojeno voljo in močjo, kajti upa, da...

Kaj, tega pa mi ni povedal. Na koncu naj še omenim, da je njegov osebni rekord 97 krogov od 100 možnih in da je že nekajkrat prekorachil številko 90, kar je dokaz, da ga pač lahko prištevamo med najboljšje pomurske strelce.

Na njegovi nadaljnji športni poti mu želimo mnogo uspehov! B. R.

Drugo družinsko letovanje DPM

Lani je soboško Društvo prijateljev mladine prvič priredilo v Verudi pri Pulji družinsko letovanje, ki se je prav dobro obneslo. Zadovoljni so bili vsi: oče ali mati, kdo od njiju je pač bil tam, otroci in tudi DPM, ki je tako povezovalo starše z vzgojitelji in njihovimi prizadevanji ter jih seznanilo z življenjem v počitniški koloniji. In končno, kar je tudi važno — letovanje pod šotiri je poceni. Tudi letos pripravlja DPM (za drugo polovico avgusta) 14-dnevno taborjenje v Verudi. V vsoto 4500 din je vračunana vsa oskrba, prevoz in takse. Otroci, ki še ne hodijo v šolo, plačajo samo polovico te vsote. Zamišljam DPM je prav posrečeno, saj si tako lahko okrepijo zdravje tudi tisti, ki sicer ne morejo na morje. H

korden obisk. Ko pa so v Gornji Radgoni gostovali Sobočani s sobodno igro »Svet brez sovraštva«, je bilo v dvorani komaj 70 gledalcev.

Takih primerov je seveda mnogo. Kajpak jih ne bomo odstranili čez noč, vendar pa je nujno potrebno, da bo naša repertoarna politika taka, da bomo s prosvetnim delovanjem prevzgjali naše ljudi in jih seznanjali z resnično družbeno problematiko.

Jaka Majcen

MALO TAKIH

35 LET ZBOROVODJA

Pred sedemintridesetimi leti je prišel v Bučkovec mlad učitelj — Ivan Ceh, ki pa se je med podjetnimi paščani kaj kmalu uveljavil in ukoreninil, zlasti še s svojo bogatim prispevkom na kulturno-prosvetnem področju.

Res: malo je takih prosvetarjev, ki so kljub sedmim križem še vedno čili in krepki, tako doma med svojimi ljudmi. Petintrideset let bo kmalu minilo, odkar vodi Ivan bučkovski peoski zbor, kateremu pa je ostal zvest do današnjega dne. In še več: sredi priprav za letošnje proslavljanje 90-letnice »Besede« je med tistimi Bučkovačani, ki se zelo trudijo, da bi si ta lepi prileški kraj s proslavo pridobil nekdanji sloves najbolj razgibanega podeželskega kulturno-prosvetnega središča v naši pokrajini.

Ko je Ivan prišel v Bučkovec, je kmalu spoznal kraj in njegove dobre ljudi. Prepričal pa se je tudi, da so bili Bučkovačani že takrat narodno zavedni. Kmalu je zbral okrog sebe mlajše ljudi, pretežno kmečke, čeprav ni manjkalo niti intelek-

tualcev, in s prvimi peoskimi vajami položil temelje sedanjemu peoskemu zboru. Kolikokrat je peoski zbor od takrat nastopil, bi bilo težko zanesljivo povedati. Njegovi ljudje pa niso samo peli, marveč tudi telovadili in igrali na odru. Skupno delo jih je tako zblizalo, da jim je bilo kmalu skupno tudi hotenje: zgraditi si bomo svoj kulturni dom! To je bila za takratne razmere zelo drzna zamisel, ki pa so jo v Bučkovecih povsem uresničili z združenimi močmi. Prosvetni dom so odprli že leta 1923 in so bili takrat na to pridobitev še posebej ponosni, saj so ga imeli med prvimi na Slovenskem.

In še marsikaj bi lahko povedali dobrega in zanimivega o našem znanecu; med drugim tudi to, da je za svoje večletno delovanje na kulturno-prosvetnem področju dobil častno priznanje, da je še vedno duša peoskega zbora in da je njegovo delo obrodilo in še rodi bogate sadove med prvimi Bučkovačani.

-ko

ZAKAJ PROPADAJO BRESKVE IN MARELICE V PROSENJAKOVCIH?

(Odgovor na vprašanja sadjarjev v obmejnih vaseh)

Pomurje ima v višjih legah prav ugodne pogoje za razvoj sadjarstva. Zaradi tega sadijo sadjarji vedno več koščičarjev — češenj, marelic in breskev. Ko se kmetovalci trudijo, da bi pridelali čimveč sadja, nalezijo na težave, predvsem se na kratko življenjsko dobo sadja teh vrst. Večkrat se na mladem sadnem drevju pojavijo suhe veje že v drugem ali tretjem letu starosti, potem pa se na posled kaj rado posuši celo drevo. Na podoben način propadajo tudi mnoga starejša debla.

Naprednejši sadjarji razmišljajo o tem pojavu, ga prijavljajo in iščejo nasvete, drugi pa spet mislijo, da pač mora tako biti. Večkrat celo ne kupujejo novih sadnih sadik, ker

menijo, da jih ne kaže saditi v zemljo, ki jim ne prija. V večini primerov, kjer so neuspehi, pa je vmes škodljivci, ki je že precej razširjen na Goričkem (Prosenjakovci, Motvarjevci itd.), nekako ob madžarsko-avstrijski meji.

To je žilogriz, ki objeda korenine na koščičarjih in onemogoča rastlini, da bi lahko iz zemlje črpala dovolj hrane; sadno drevje mora propadati. Najprej se posušijo veje na eni strani, t. j. na tisti, na kateri je

reninah. Napada koščičarsko sadno drevje in povzroča sušenje.

Pot njegovega razvoja je potemtakem podobna poti, ki jo prehodijo še drugi škodljivci. Ženka žilogriza volaga jajčeca pri dnu debla koščičarjev. Iz jajčec se izležejo ličinke, ki sprva domujejo v okolici korenin, nato pa prodirajo v skorjo in jo obgrizujejo v obliki hodnika.

Žilogriz napada, kakor kažejo najnovejša dognanja, vse

krat do 50 cm globoko). Tako so raziskovalci v razmeroma kratkem času uničili vse ličinke tega škodljivca na koreninah in tako rešili marsikatero drevo pred propadanjem.

Po našem mišljenju ne bi bilo odveč, če bi poskrbeli vse koščičarje v poletnem času še najmanj trikrat z lindan-oljem (0,10 do 0,20 odstotkov — 1 do 2 del na 100 litrov vode) ali s tekočim pantakonom (1 odstotek — 1 liter na 100 litrov vode), s čimer ne bi uničili samo žilogriza, marveč bi pokončali tudi druge nevarne škodljivce na sadnem drevju.

Ing. Lado Jerše

Ce jih še ne poznate, jih spoznajte sedaj: mladi pionirji in pionirke lendavske osnovne šole, ki so v svojih skupinah zasedli prva mesta na tekmovanju za republiško prvenstvo pionirskih šahovskih moštev v Sloveniji. Lep in zares pomemben uspeh in še lepša lovorika, ki so jo bili deležni, kajne? No, ljubitelji plemenite šahovske igre pa že sedaj pričakujejo, da jih naši znanci tudi prihodnje leto ne bodo razočarali, ko se bodo prav gotovo spet pomerili za dragocene tekmovalne točke.

PISMO IZSELJENKE

Tovariš urednik!

Po dolgem času se zopet oglašam. Vaš cenjeni list dobivam redno. Kako srečna sem, saj mi prinese vsaj košček slovenske domovine in mi pričara v spomin dneve mladosti.

Pravkar sem brala, da bo letos izseljenski teden v Makedoniji. Žal se praznovanja ne bom mogla udeležiti, kajti naš skupni vlak bo odpeljal iz Metza šele 4. avgusta in tako bomo slavje zamudili. Pa naj bo tako ali tako, glavno je, da bomo lahko spet obiskali našo nepozabljeno domovino. V njej si bomo nabrali novih moči in nasrkali svežega zraka.

Spominjam se obiska pred vojno (1937/38); bilo nas je okrog 350, večinoma samih mladih fantov in deklet. Prišli smo na tritedenski dopust v domovino veseli in polni nad.

Nismo pričakovali slavnostnega sprejema ali prijazne bratovske besede, za katero pa bi bili iz srca hvaležni. Slišali smo, da nas je hotela na jesenih pozdraviti tamkajšnja godba, pa ni bilo nič iz tega. Drugi dan smo brali v časopisih, da je neki »gospoda« (imena se več ne spominjam) prepovedal sprejem za izseljence, češ da niso to nobena »častna prominenca«, marveč samo navadni delavci (omenjeni »gospoda« pa je pozabil povedati, da so prav ti navadni delavci pošiljali težko zaslužen denar v domovino, od katere pa niso dobili nobene zahvale!).

To so stari spomini. Toda kakšna razlika! Leta 1952 in 1954 smo se zopet znašli na jeseniški postaji. Pozdravila nas je velika množica ljudi, morje rok nam je mahal v pozdrav, jeseniški godci so nam zaigrali poskočno in veselja ni bilo ne konca ne kraja. Marsikatera solza se je utrla.

Kaj to pomeni, razume samo tisti, ki ga je usoda priklenila na tuja tla. Zato pa naši nepozabljeni domovini in novi Jugoslaviji priskrbi hvala za vse, kar je storila za nas, ki smo kljub temu, da živimo na tuji grudi, še vedno njeni otroci.

Pozdravljam tovariše na uredništvu, vse znanee in prijatelje, posebno pa še tovariša Vilbalda Beloglavca in njegovo soprogo.

Na veselo svidenje!

Micka Kiefer
(Bertalančič)

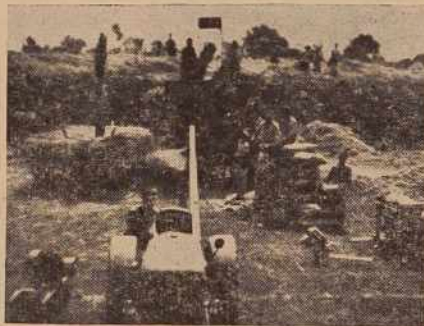
CANKOVA

Predzadnjo soboto nas je obiskala skupina DPD »Svoboda« iz Obiskane priredila veseli večer. Gostje so za svoje dobro izvedene točke bili deležni zaslužnega priznanja pri občinstvu, ki je bilo zelo navdušeno. Gostovanjem lendavskih kulturnikov si še želimo.

Večer pred Dnevom borcev je bila na Cankovi svečana proslava, ki jo je začel predsednik občinskega vodstva Zveze borcev tovariš Poganičnik. Pred kulturnim programom so z enominutnim molkom počastili spomin na padle borce.

Na Dan borcev je strelška družina »Graničar« priredila društveno tekmovanje za člane z vojaško puško in pištolo. Najboljši strelci so se udeležili tudi tekmovanja v Ljutomeru. Rezultati so bili pod povprečjem.

Pred tednom: 30, 35 in celo 37°C... Kdo bi vzdržal ob taki pasji vročini pri žetvi na polju. Kmetje pa so si znali pomagati: želi so zjutraj, zvečer in celo ob mesecini. Zdaj bo že lažje: ob brncih mlatilnicah je še bolj veselo. O, da bi le bilo veliko polnih mernikov!

prišel žilogriz do korenin in začel škodljivo delovati.

Žilogriz je hrošček — črv, ki vrta pri tleh v debla rove med lubjem in lesom. Opazimo ga lahko pri obdelovanju zemlje, ker polzi iz napadenih debel smola, pomešana s črvojedino. V večjem številu bivajoči črvi v deblu lahko drevo tudi popolnoma uničijo.

Kakor smo ugotovili, je žilogriz hrošč motnočrne barve, dolg dva do tri centimetre. V juliju odlaga ženka jajčeca na koreninskem vratu sadnega drevja. Iz jajčec se izležejo ličinke belorumenne barve. Ličinka vrta dve leti drevo na koreninskem vratu in na debelejših ko-

koščičarje, predvsem češnje, breskve in višnje. V južnih krajih naše države imajo z njim že dokaj slabe izkušnje, saj je uničil domala že vse koščičarje, tako da so nekateri kraji že brez tega sadnega drevja.

Kje je rešitev? V novejšem času zbirajo hrošče, preprečujejo odlaganje jajčec, odkopavajo in v skrajnosti uničujejo tudi okužena debla. Najbolj učinkovita pa so kemična sredstva (lindan, bentox, aldrin), katerih potrosimo okrog 10 do 20 dkg okoli vsakega debla (to je odvisno od velikosti debla) in nato prekopljemo zemljo do globine glavnih korenin (več-

Srečanje z rojaki v Parizu

V času od 6. do 11. junija je organizirala Obrotna zbornica v Murski Soboti obisk Pariškega velešejma. V Pariz je odpotovalo več obrtnikov, trgovcev in drugih. Organizacijo potovanja je prevzel »SAP-turist biro« Ljubljana, toda preskrba je bila zelo slaba. Potovali smo dva dni in dve noči brez tople hrane, šofer pa je ves čas potovanja vozil sam, brez večjega presledka in počitka. V Parizu smo stanovali v dveh hotelih, hrana pa je bila drugače. Zelo nas je razveselil toplej sprejem pri naših izseljencih iz Prekmurja. Zbrali so se iz vseh krajev Francije, tudi po več kilometrov daleč. V prijetnem srečanju in razpoloženju smo se o marsičem pogovorili, kar je naše rojake najbolj zanimalo. Med ostalim smo ugotovili, da tudi v Franciji ni lahko, čeprav nekateri, ki dandanes ilegalno bežijo čez mejo, mislijo, da tam ni treba delati. Tudi tam je

treba krepko prijeti za delo, če hočeš živeti in si ohraniti svoj obstoj.

Na večerji, ki so nam jo priredili naši rojaki, smo v prijetnem razpoloženju presedeli skoraj do zore. Vsi smo si imeli dovolj povedati. Na koncu se je za gostoljubljen sprejem na tej večerji zahvalil tov. Gider. Zaželel je vsem rojakom, naj se ob svojih dopustih vračajo v svojo materinsko deželo — Jugoslavijo, kjer si lahko naberejo novih moči za nadaljnje delo, pa naj se tudi med nami dobro počutijo, kakor smo se mi med njimi. Tudi mi ne bomo nikoli pozabili lepih uric, ki smo jih preživeli z njimi. Za vse, kar so naši rojaki žrtvovali za nas, se zahvaljujemo; posebno gostilničarki Irmi Rabia, 5 Rue de la Huchette, Paris, Ameriku in Mariji Zoks, 5 Rue de Jarente, Paris, Donfans Etelki, njenemu možu in hčerki-

ci, 57 Rue Janis Blanc, Paris in Gizeli Horvat, Hevonat pos Manjarabl Oise.

Pričakujemo skorajšnje svidenje v naši lepi domovini!

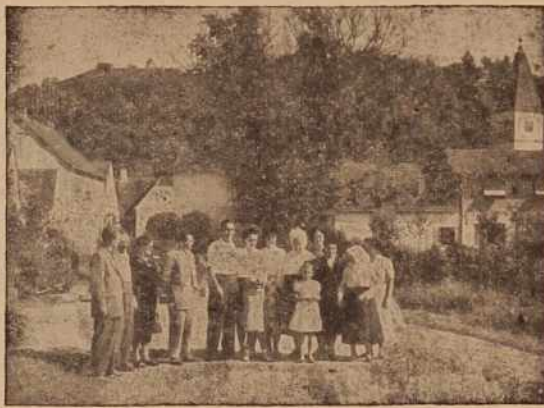
Gustav Pozvek in drugi

Že 52 let redni gost v Radencih

Te dni se je mudil v radenskem zdravilišču najstarejši gost — 91-letni Jernej Korošak, višji, uradni biveš južne železnice v pokoj.

Ko sem ga iskal, da bi se z njim na kratko pomenil, sem mislil, da

Na vprašanje, kaj mu je pripomoglo do tako visoke starosti, do take čilosti in zdravja, je odgovoril: »Radenska kopel. — Če ne bi hodil sem, ne bi živel toliko let. Na zdravljenje hodim v Radence že 52. leto.

Naši izseljenci na obisku pri Gradu na Goričkem

bom naletel na neboljzenega starčka, toda srečal sem se s pravim možakom; ravno kar je prišel od frizerja s krepkim korakom in vedrim obrazom kakor kak sedemdesetletnik.

Prvič sem bil tukaj leta 1905; prišel sem se zdraviti zaradi žolčnih kamnov. Od takrat prihajam sem redno vsako leto. Leta 1907 sem se poročil, od tedaj pa mi je bila vselej zvesta tovarišica v Radencih tudi soproga Ana.

Letos sta zakonca Korošak obhajala dvojni jubilej: zlato poroko in 52-letnico. Obhajanja v radensko zdravilišče. Obajma jubilejantoma želimo še mnogo zadovoljnih in zdravih let ob radenski slatini!

Ika

Zaključek šolskega leta na ESS v Murski Soboti

Na ESS v M. Soboti je bilo ob koncu šolskega leta 157 dijakov; 56 moških in 121 žensk. Izdelalo je 109 dijakov, 56 jih ima popravne izpite, 12 pa bo ponavljalo razred. V zaključnem IV. razredu je bilo 27 dijakov (3 moški in 24 žensk); 5 dijakov ima popravni izpit, drugi pa so uspešno zaključili razred. K maturi je prišlo 22 dijakov, med njimi 2 moška. Maturo je opravilo 20 dijakov, med njimi Zlata

Fridrih in Kristina Sraka z odličnim uspehom. 2 dijakinja imata popravni izpit. V I. razred se je že vpisalo 45 dijakov. V jeseni bi se jih vpisalo verjetno še več, ker bi se prijavili tudi vsi tisti, ki jih na drugih šolah ne bodo mogli sprejeti zaradi prenapoljenosti. Tudi na Ekonomski srednji šoli jih najbrž ne bodo sprejeli zaradi pomanjkanja prostora in učnega kadra.

Pozdravi naših vojakov ob Dnevu vstaje

Pred praznikom slovenskega ljudstva — Dnevom vstaje, 22. julijem — smo dobili več pism naših fantov, ki služijo rok v JLA in pošiljajo pozdrave svojcem, znancom in bralcem »Pomurskega vestnika«. Objavljamo imena teh fantov in tako izpolnjujemo njihovo željo.

VP 1029, Skopljec: Karel Grah iz Korovec, Franc Sraka iz Lipovec, Tone Horvat iz Črenovec, Alojz Casar iz Beltincev, Viktor Marič iz Bakovec in Imre Rogáč iz Rakičana.

Iz Srdulice: Viktor Stiel iz Dolnjih Slaveč, Stefan Čmor iz Motovalce in Herman Horvat iz Beznovec.

VP 3245/36, Trebinje: Janez Lang iz Pertoče, Franc Petek iz Izakovec, Rudi Bežan od Grada, Karel Skaper iz Doliča, Emil Nac od Grada, Karle Barler iz Večeslavec, Anton Lah iz Gerlinec, Viljem Krpič iz Gornjih Slaveč in Franc Kuzmič od Jurja.

Novi Sad: Herman Rogáč od Jurja, Franc Baler iz Sebebovec, Ludvik Sukič iz Vadarec, Franc Pok iz Gradišča, Ivan Atolin iz Trnja, Franc Ropoša iz Kuzme, Stefan Koren iz Rankovec in Ivan Petek iz Melincev.

Slavonska Požega, VP 2175: Franc Nemec iz Marjanec, Stefan Sobočan iz Beltincev in Stefan Kranjec iz Bakovec.

VP 1626/ID, Caprija, Srbija: Franc Nedok s kolegi iz Priekije.

Sarajevo, VP 7498-c: letalca Joško Jančević iz Logarovec in Jože Fušak iz Domajnice.

VP 5340, Bjelovar: Zvonko Kolbl, Feliks Lebar in Franc Čermel iz

Vučje vasi, Avgust Zemljčič in Ivan Grosman iz Apač, Franc Vogninec in Franc Kramberger iz Negove, Franc Kosanič od Kostanja, Ivan Horvat in Gabrijel Kristovič iz razkriškega okoliša.

Ze zadnjic smo poročali o zlati poroki v rakičanskem Domu onemoglih. Zdaj vam pa posredujemo še sliko, na kateri lahko vidite mladoporočence.

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 7. do 13. julija 1957.

Poročila sta se: Evgen Horvat, delavec in Marija Horvat, delavka, oba iz Crnelavec.

Rodile so: Marija Zdravce iz Lipo-vec, dečka; Terezija Ulen iz Lipo-vec, dečka; Emilija Oveček iz Crnelavec, dečko; Magda Hanc iz M. Sobote, dečka; Marija Gjerek iz D. Bistrice, dečka; Sarika Cvetko iz M. Sobote, dečka; Marija Nemec iz Korovec, dečko; Justika Tibaut iz M. Crnc, dečko; Ana Horvat iz Bakovec, dečka in Terezija Gramfol iz Kokorič, dečko.

Umrli so: Franc Knez iz Bakovec, star 76 let; Janez Berke, mizar iz Veščice, star 41 let; Hermina Celec iz Pečarovec, stara 15 let; Ana Gyerek iz Rakičana, stara 78 let; Vera Balažic iz Bratonec, stara 37 let; Jože Trplan iz Andrejce, star 71 let; Marija Pustaj, šivilja iz M. Sobote, stara 48 let; Janez Stucin iz Trat, star 67 let in Julij Rituper, poslovodja iz M. Sobote, star 54 let.

PESNA LISTNA PEGAVOST — NEVARNA GLJIVICNA BOLEZEN

Pesna listna pegavost (Cercospora) je razširjena na vseh vrstah pese: na sladkorni, na krmni in na jedilni. Značilne za bolezen so majhne, 2 do 3 mm velike, okrogle pege na listju. Pege so najprej rjave, sčasoma jih prekrije siva zametasta prevleka, končno pa pochnijo, a na robu so običajno rdeče obarvane. Pege se sušijo in se trgajo, da nastanejo v njih razpoke in luknje. Ker se pege po površini listja naglo množijo, zlasti ob vlažnem vremenu, se listje suši in odpada.

Najvažnejši zatiralni ukrep je škropljenje nasadov. Močnejši pojav bolezni preprečimo, če škropimo listje z zaščitnimi sredstvi: BAKRENO APNO (1 % — 1 kg na 100 litrov vode) ali DITHANE (0,50 % — 30 dkg na 100 litrov vode). Škropimo v času vegetacije večkrat — posebno takrat, če so pogostejša deževja. Škropljenje dobro deluje tudi na tvorbo listnega zelenila in se že zaradi samega škropljenja poveča pridelek pese po količini in po odstotku sladkorja.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR Kmetijska inšpekcija Murska Sobota

VIRUSNE BOLEZNI KROMPIRJA

Pridelek krompirja vsako leto zmanjšujejo virusne bolezni krompirja. Povzročajo jih virusi, kužne snovi, ki jih prenašajo listne uši, predvsem siva breskova listna uš, najnevarnejše virusne bolezni krompirja so: Kodravost, zvijanje krompirjevega listja in črtavost. Kako preprečujemo virusne bolezni krompirja?

Le popolnoma zdrave rastline dajo zdrav semenski krompir.

Po virusni bolezni okužene rastline dajo le majhen, slab pridelek. Zato odstranite že med rastjo z njive vse bolne rastline (cimo in gomolje). Izločevanje večkrat ponovite. S tem onemogočite listnim ušem prenašanje bolezni od okuženih rastlin na zdrave.

Škropite ali prašite krompirišča s pripravki, ki poleg koloradskega brošča uničijo tudi listne uši (n. pr. Lindan, Pantakan, Pepein).

Z zimskim škropljenjem breskev (škropiva: Rumesan-olje, Rumesan-pasta, Kreozan) uničimo zimsko jajčeca sive breskove uši.

Semenski krompir večkrat menjajte. Kupujte le priznan semenski krompir od pridelovalcev, ki so med rastjo krompirja odstranili vse bolne rastline.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR Kmetijska inšpekcija Murska Sobota

TOVORNI AVTOMOBIL znamke

»Chevrolet« nosilnost 5 tone, v dobrem stanju, prodam. Izključna cena je 800.000 din. Kmetijska zadruga Vadarci, p. Bodonci.

VREMENSKA NAPOVED za čas od 19. do 28. julija

Sprva jasno in silna vročina. Nekako med 23. in 24. julijem izdatne nevihtne padavine z neurjem in močna ohladitev. Potem zopet po večini jasno in kmalu vroče vreme, vendar krajevne nevihte možne.

POMURSKI VESTNIK

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobota, Trubarjev dvorec 3/II. — Telefon 138. Uprava in oglasni oddelki: Murska Sobota, Trubarjev dvorec. Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Komunalni banki v M. Soboti št. 64-KB-1-2-365 — Tisk Pomurske tiskarne v M. Soboti.

KAPUSOV BELIN

Vsako pozna bele metelje, ki že aprila in maja obletavajo polja in vrtove. Se v večjem številu, včasih v celih rojih, se metulji pojavljajo julija in avgusta. Kmalu zatem pa najdemo na zelju in ostalih kapusnicah vse polno gosonic zelene barve, ki požrešno objedajo listje in ga obžro celo do golih reber.

Napadene rastline dobro naprasi-mo z zaščitnimi sredstvi: PANTAKAN, PEPEIN ali LINDAN, ali pa jih poškopimo s škropivi: TEKOCI PANTAKAN (1 % — 1 liter na 100 litrov vode) ali LINDAN — OLJE (0,20 % — 2 del na 100 litrov vode) ali NIKOTINOL (1 % — 1 liter na 100 litrov vode).

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR Kmetijska inšpekcija Murska Sobota D-648

Kmetijske zadruge

Gostinski obrati Kmetovalci!

Prvovrsten pristen jabolčnik lahko kupite v neomejeni količini pri Vinogradniškem gospodarstvu Ljutomer. Izkoristite ugoden nakup z dostavo na dom. Uprava VG Ljutomer.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi, na povratku z dela, nas je za vedno zapustila naša draga mama, sestra in svakinja

MARIJA PUSTAI

roj. Kološa šivilja

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so jo spremlili na zaupni poti in ji darovali toliko lepega cvetja. Posebej se zahvaljujemo tov. Stubljem in vsem, ki so ji nudili poslednjo pomoč.

Zalujoci: družine: Pustai, Kološa, Klobčič in ostalo sorodstvo

MALI OGLASI

ENO TRODELNO IN ENO DVODELNO OKNO, kompletno s šipami, prodam. Oglasili se v Pomurski tiskarni.

SPALNICO, dobro ohranjeno, prodam. Informacije: Flisar, Bakovska c. 3.

DENARNICO, s 6000 din in osebno izkaznico na ime Ludvik Ferenček, sem izgubil na cesti od Radencec do Tešanovec. Poštenega najditelja prosim, da mi vrne denar in legitimacijo proti nagradi v Kmetijski zadrugi v Tešanovci. M-636

POSESTVO, 6 ha zemlje vseh kultur na lepi legi, zaradi bolezni prodam. Informacije: Ivan Kramberger, Gočova 21 v Slov. Goricah, p. Gradišče (prej Trojica).

POSESTVO, 1 1/2 ha s poslopjem, sadovnjakom in njivami, prodam. Naslov: Friderik Dokl, Lokavci 17, Negova p. Ivanjci. M-638

HISO z gospodarskim posestvom, 2 ha in 30 arov zemlje, lepim sadnim vrtom in obradjano trto, prodam. Alojz Vojsk, Miklavž, p. Hoče pri Mariboru. M-641

DENARNICO rjave barve, z večjo vsoto denarja, vojaško knjigo in osebno izkaznico, sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, naj mi vrne proti nagradi na naslov: Hamler, Sratovec 12. M-642

OBVESČAMO gostinska podjetja in gostilničarje, da imamo na zalogi večje količine pristnih slovenjgorijskih vin, katere nudimo po ceni 130—150 din za liter lico, klet. Na željo dostavimo brezplačne vzorce in izvršimo prevoz. Priporoča se Kmetijska zadruga Juršinci pri Ptuj. M-645

ENODRUŽINSKA HISICA, zidana, z vrtom in sadovnjakom na lepem predelu Murske Sobote, takoj vseljiva. Cena 550.000 din. Proda Realiteta agencija, Murska Sobota, Titova 11. M-644

ZADRUŽNO OBRATNO PODJETJE AGROSERVIS Murska Sobota

sprejme takoj v stalno službo: OBRATOVOODJO

Pogoj: absolvent delovodske šole z najmanj 5 let prakse v avtomehanični stroki ali mojster avtomehanik z 10 let prakse;

MOJSTRA ZA TRAKTORSKI ODDELEK

mojster-avtomehanik ali mehanik s 5-letno prakso;

3—5 AVTOMEHANIČNIKOV z odsluženim vojaškim rokom in najmanj 3 leta prakse;

AVTOELEKTRIČARJA kvalificiran ali visokokvalificiran delavec z nekaj let prakse. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru.

ZDRAVSTVENA TEDENSKI KOLEDAR DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 21. julija 1957

Dr. Nikolaj Lanjšček, stanuje na Lendavski cesti 7

Ponedeljek, 22. julija 1957.

Dr. Miloš Borovšak, stanuje v Kolodvorski ulici — novi blok.

Od 8. do 12. ure v splošni ambulanti, v najnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

Tedensko nočno dežurno službo ima od 23. do 28. julija 1957 dr. Stefan Vučak, stanuje v Ulici Alija Karloša.

PROSTOVOLJNI KRVODAJALCI Od 10. do 14. julija 1957.

Franc Mavrin iz Hrastja-Mote, Terezija Mavrin s Stavenskega vrha, Kovačič Vinko iz Polje, Amalija Leger z Noričkega vrha, Janez Makari iz Petanjec; Marija Hamler, Jožica Jančar, Janez Avdanič, Marija Mulec, Maks Mulec, Margareta Šef in Jožefa Frank, vsi iz Radgone; Terezija Kolkolj, Franc Kolkolj in Kristina Kolkolj, mati, sin in hči, vsi trije iz vasi Mele pri Radencih.

Upravni odbor podjetja »POTROŠNIK«

v Murski Soboti razpisuje mesto mlajšega

trgovskega pomočnika

za skladišča in špecerije.

Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku.

ZAHVALA

Ob težki in bridki izgubi nam vsem dragega moža in očeta

JULIJA RITUPERJA

poslovodje Slatinskega podjetja podružnice M. Sobota,

se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom za darovano cvetje in vence ter za izraženo sožalje. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom internega oddelka soboške bolnišnice ter strežnemu osebju. Prisrčno se zahvaljujemo magistru Šerbecu, ki mu je bil vedno ob strani v njegovi bolezni z dobrimi nasveti. Prav iskreno hvala dr. primariju v pok. Silviju Brandeju, ki ga je dolga leta zdravil in mu lajšal bolečine v njegovi težki in zahrbtni bolezni. Nadalje se zahvaljujemo godbi »Svobode«, ki je hotela spremljati pokojnika na njegovi zadnji poti, a ji, žal, ni uspelo. Zahvaljujemo se celotnemu kolektivu podjetja Slatina Radenci, tov. Jurešu za njegove poslovilne in nam vsem nepozabne besede ob pokojnikovem prebranem grobu ter tov. Hojterju za poslovilne besede v imenu športnikov M. Sobote. Hvala duhovniku ter vsem znancom, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, z nami sočustvovali in nas vsestransko tolažili ob bridki izgubi dragega pokojnika.

Zalujoci: žena Marija, sinova: Bruno in Jože

O-639

Gradbeno podjetje „GRADBENIK“, IZOLA pri KOPRU

sprejme neomejeno število polkvalificiranih zidarjev za delo v Kopru, Izoli, Piranu ter na gradbišču v Ljubljani

Tarifne postavke	na Koprskem	v Ljubljani
	na uro	na uro
Kvalificirani zidarji	od 68 do 94 din	od 57 do 78 din
Polkvalf. nekvificirani	od 55 do 68 din	od 48 do 56 din

Terenski dodatek

Kvalificirani zidarji	do 200 din dnevno	do 200 din dnevno
Polkvalficirani zidarji	do 50 din dnevno	do 50 din dnevno

Delo v akordu in več kot 8 ur. Hrana in stanovanje po ugodnih cenah. Potne stroške povrnemo. Nastop dela takoj! Javite se pri upravi v IZOLI.

Gradbeno podjetje „GRADBENIK“ Izola.

TEDENSKI KOLEDAR

TEDENSKI KOLEDAR

Nedelja, 21. julija — Zorka

Ponedeljek, 22. julija — Dan vstaje

Torek, 23. julija — Branislav

Sreda, 24. julija — Kristina

Četrtek, 25. julija — Jakob

Petek, 26. julija — Ana

Sobota, 27. julija — Sergej

KINO

MURSKA SOBOTA — od 19. do 21. julija ameriški barvni film: »Dvo-riščno okno«, od 23. do 24. julija domači film: »Potniki s Plendi-dar«. Samo 25. julija ameriški barvni film: »Zdravica New Orleans-sa«.

LENDAVA — od 19. do 21. julija ameriški film: »Skrivnost zapuš-čenega vrta«. Od 23. do 24. julija domači film: »Osumljen«.

BELTINCI — 20. in 21. julija ame-riški film: »Julij Cezar«.

SLATINA RADENCI — od 21. do 22. julija ameriški film: »Strah«. 25. julija angleški film: »Preganjan do smrti«.

GOR. RADGONA — 20. in 21. julija francoska drama: »Obesij«, 24. in 25. julija domači film: »Mili-joni na otoku«.

VERZEJ — 20. in 21. julija nemški film: »Srce lažno bije«, 25. julija angleški film: »Ringe«.

VELIKA POLANA — 21. julija ame-riški film: »Beneški lopov«.

KRIZEVCI PRI LJUTOM. — 20. in 21. julija mehiški film: »Pot za Caribor«, 24. julija poljski film: »Zaklad«.

ČEPINCI — 21. julija italijanski film: »Rim ob tle«.

MOŽ Z NEVARNIM S MEHLJAJEM

EDGAR WALLACE

21

»Mislim, da boste že se vzljubili vašega moža, gospodična Harringay. V nasprotnem primeru pa so še sredstva, ki lahko uničijo več, kot samo človeško voljo. Tudi umrli boste šele takrat, ko se boste poročili.«

»Kdo je to, vedeti hočem,« je rekla Gwen, ki si je v tem hipu zaželela smrt.

Foster ji ni privoščil odgovora. Odprl je vrata, jih zaklenil in odšel. Gwen je samo še slišala, kako je dejal Mortimeru Storru, ki je delal na vrtu:

»Namesto, da bi bila hvaležna, da bo dobila moža...«

Ko se je Foster vrnil — medtem so se izjalovili vsi poskusi, da bi Gwen ušla — je nesel v roki stekleničko s temno-rjavo tekočino in brizgalko.

»Ce boste kričali, ali se upirali, vas bom zvezal,« je dejal. Gwen se je odmaknila do stene in dvignila roke v obrambo. Foster je odprl stekleničko, napolnil brizgalko in brizgnil nekoliko tekočine v zrak.

»Ne bo vas bolelo,« ji je zagotavljal, »če vas dobi Storrv svoje roke, bo to bolj neprijetno.« Naglo je stopil k njej, in še preden se je zavedala, ji je potisnil iglo v roko. Mnogo pozneje se je spraševala, zakaj se ni branila, toda na to vprašanje ni nikdar vedela odgovora. Morda so to bile Fosterjeve oči, tiste čudne, zapovedujoče oči...

»Zvečer vam bom dal drugo injekcijo,« je pojasnil Foster, »jutri dopoldne pa boste dobili tretjo. Potem boste izgubili voljo...«

Gwen je omahnila na stol.

»Jaz — ne bom — nikoli —« je začela, toda jezik ji je odpovedal poslušnost.

Foster se je smehljaj.

»Zdaj boste zaspali, draga moja,« je dejal, »in jaz vam želim prijetne sanje.«

*

Razgovor, ki je bil nekaj minut pozneje v vrtu, spet ni kazal, da bi govoril gospodar s služabnikom.

»Rad bi le vedel, kakšen smisel ima to,« je godrnjal Mortimer Storrv. »Saj so še gotovo druga sredstva, ki bi prisi-lila to mlado bitje, da bi dejalo besedico da.«

»Nobenega ne poznam, je hladno odgovoril Foster.

»Sicer pa je konec koncev brez pomena, če reče ja ali ne,« je dejal dalje Storrv. »Glavno je, da bo poroka izvršena.«

»Ti nimaš o teh stvareh nobenega pojma,« mu je ugovar-jal Foster. »Dekle mora popolnoma prostovoljno reči 'da' sicer ne velja zakon niti na zemlji niti v nebesih.«

Storrv se je porogljivo zasmel.

»Prostovoljno! No, o tem pa ne moremo govoriti!«

Na Fosterjevem čelu se je pojavila guba nejevoljnosti.

»Odpreti mora usta in reči da! V tem trenтку je ne sme nihče siliti. Kar se je zgodilo poprej, je brez pomena. Upam! da mi verjameš, da poznam predpise. Končno pa bi rad vedel: kakšen smisel naj ima poroka? Do njenega premoženja ne moreš več!«

Mortimer Storrv je dolgo strmel na pesek, ki je pokrival ozko pot, preden je odgovoril.

»Ti veš, Arthur,« je končno dejal, »da mi nikoli ni bilo za ženske. Toda Gwen si želim! Ko se bova preselila v Sidney, jo moram imeti ob svoji strani! Ljubim jo — če že hočeš to tako imenovati. Ali lahko to razumeš?«

»Razumem te, Simon,« je glasil odgovor.

14. poglavje

Preselitev

Kjer so nekoč bili v Islington Valeju zeleni travniki in pašniki, so zdaj samo neokusne hiše z zidovi iz sivih opek in s skrilnatimi strehami. Vrtovi pred hišami so ograjeni z zidovi iz cementa in železnimi ograjami. Hiše so si med seboj podobne.

Glavnemu inšpektorju Falmouthu se ni posrečilo tu na severu Londona najti kako sled za Simonom Hopkinsom. Še enkrat je izpraševal Diano Olivanti, a tudi tokrat ni zvedel od nje nič natančnejšega. Zdela se mu je, da obiskuje Simon Hopkins nekoga v Islington Valeju, toda da nikdar ni imel tu svoje hiše.

Pa tudi sicer so peljale vse sledi, ki jih je Falmouth iz-sledil, v neznan. Simon Hopkins, John Meryweather in Derrick Cressler so se pogrezili v zemljo in nekateri so bili mnenja, da so že zdavnaj pobegnili v inozemstvo. Truplo Grace Sing-leton bodo prej ali pozneje nekje našli, morda pa tudi ne, če bi jo črna voda Temze potegnila v globino. News Chronicle je priobčil članek, ki je povzročil mnogo prahu in v katerem je bila ugotovitev, da javna varnost v Veliki Britaniji ni več zagotovljena in da bi nekateri glavni inšpektorji storili mnogo boljše, če bi se manj smehljali in več delali.

Falmouth pa se že dolgo ni več smehljaj. Še vedno je bil prepričan, da se Simon Hopkins in njegovi pajdaši skrivajo nekje v Londonu in trdno je verjel, da jih bo nekega dne dobil v pest. Toda v grlu ga je vsakokrat stisnilo od strahu, ko se je spomnil Grace Singleton. To, da ji ni mogel pomagati, ga je spravljalo v obup.

Hopkins je v Londonu,« je dejal Hooksu, »pa četudi vsi časniki trdijo nasprotno. Preden je umoril Singletona in storil oba druga zločina, je moral nekje stanovati. Tudi zdaj se ni mogel skriti v svojo mišjo luknjo. Ves London ga išče in kljub temu se doslej ni javil še nihče, ki bi ga zares videl. Nekaj tu ni v redu, toda ne vem, kaj.«

Narednik Hooks je sopihaje sedel na enega izmed stolov. »Najbrž je spremenil svojo zunanost,« je menil. »Pred kratkim sem čital v nekem ameriškem magazinu, da imajo tam zdravnike, ki lahko tako spremenijo človekovo zunanost, da ga tudi lastna mati več ne spozna.«

MARIBOR VAS VABI NA

XIV. MARIBORSKI TEDEN

V ČASU OD 26. JULIJA DO 4. AVGUSTA 1957

VELIKA MANIFESTACIJA NAŠEGA GOSPODARSTVA, KULTURE IN ŠPORTA

BOGATA RAZSTAVA INDUSTRIJSKIH PROIZVODOV.

VELIKA IZBIRA KMETIJSKIH STROJEV

POSEBNA RAZSTAVA NAJBOLJSIH ŠTAJERSKIH VIN

PESTRA MODNA REVUJA

MNOGO KULTURNIH IN ŠPORTNIH PRIREDITEV, MED DRUGIMI MEDNARODNE

MOTODIRKE, VELIKE KONJSKE JAHALNE, KASASKE IN PREPONSKE DIRKE itd.

V UNIONSKI DVORANI CINEMASKOPSKE PREDSTAVE

V GLEDALISCU »CELJSKI GROFJE«

NA RAZSTAVISCU KONCERTI GODB NA PIHALA IN HARMONIKARJEV

ZA RAZVEDRILLO BO NA RAZPOLAGO VELIK MODEREN IN SODOBEN ZABAVNI

PARK Z AVTODROMI, VODNIMI VRTILJAKI ITD.

GOSPODARSKA RAZSTAVA BO V NOVOZGRAJENIH VELIKIH LASTNIH RAZ-

STAVNIH PROSTORIH OB DRAVI

LETOS 25-LETNICA OBSTOJA MARIBORSKEGA TEDNA

VSTOPNICE BODO IZZREBANE — DOBITKI DRAGOCENI: MOTORNO KOLO, PRALNI STROJ, ŠKROPILNICE ITD. NA ZELEZNICI 25% POPUST

O-629

40 tisoč ljudi ostalo brez strehe v Texasu in Luisiani po strašnem orkanu

Strašne ure V CAMERONU

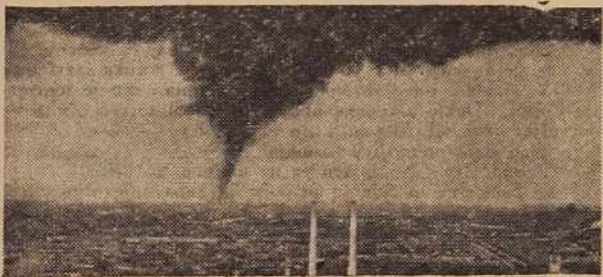
MESTO, KI OBSTAJA LE SE NA ZEMLJEVIDIH — KROKODILI IN KACE, EDINI PREBIVALCI.

Malo ameriško mesto Cameron v jugozahodnem delu Louisiane je zavrženo v zemljo. Pravijo, da nihče več ne bo mogel stanovati v njem. Od vseh hiš sta ostali celi samo dve: sodišče in hladilnica. V sodišču so se skrili vsi preživeli, v hladilnico pa so spravili mrtve.

Cameronu ni razrušila atomska bomba, niti potres. Smrt je prišla iz zraka — s strašnim orkanom. Orkan je rušil hiše, morje pa je preplavilo ostanke. Za prebivalce Camerona so to bile najstrašnejše ure njihovega življenja.

Orkan »Audrey« — v Ameriki imenujejo orkane z ženskimi imeni — je uničil več sto življenj. Dogajale so se strašne drame. Neki Norman Wood je rešil svojo ženo in starejšega sina, izgubil pa je 9-mesečne dvojčke in 7-letnega sina. Pripovedoval je: »Prišel sem se za drevo, ker me je voda vlekla v globino. Dvojčka sem držal v rokah, toda včasih telo noče izvrševati zapovedi možganov. Hotel sem zadržati otroka...«

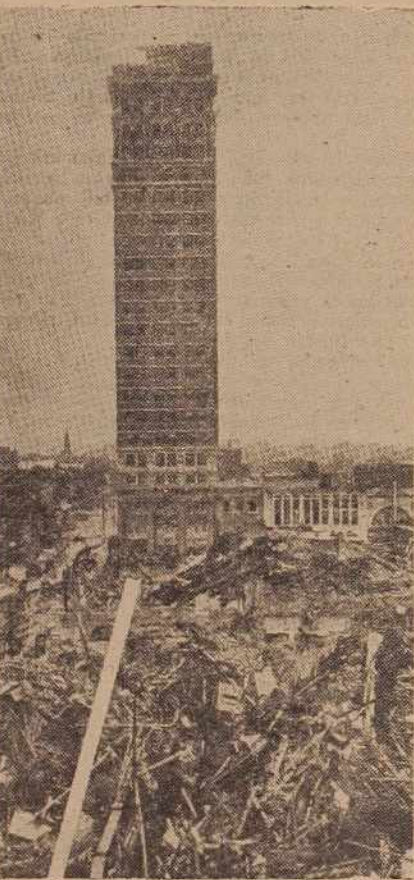
Drugi oče, 52-letni Albert January, je pripovedoval, kako se jih je 15 rešilo na streho neke hiše, ki je plavala po vodi. Potem jih je pogodil ogromen val in odplaval s strehe. Z njim so bili tudi žena in trije otroci. Trikrat jih je izvel iz vode, četrtič pa jih ni več našel. Ko se je zdanilo, sta bila na strehi samo še dva preživela...

Orkan se je približeval z blazno naglico. Značilen je ogromnemu lijaku podoben vrtnec na sliki

Mladi Cecil Clark, edini zdravnik v Cameronu, je spravil ženo in tri otroke v klet neke »varne« hiše, sam pa odšel v ambulantno pomagat ranjencem. Po orkanu je videl, da hiše, kamor je spravil svojo družino, ni nikjer več. Toda ostal je še dva dni pri ranjencih. Pozneje je zvedel, da so njegovo mrtvo ženo našli 36 kilometrov proč. Držala se je za naplavljeno drevo, otroke pa so ji valovi iztrgali iz rok.

V Cameronu je nekoč živelo tisoč ljudi. Zdaj ni v njem nikogar več. Takoj po nesreči so prileteli helikopterji in odpeljali preživle. Po nekdanjih ulicah mesteca pa plavajo ali gatorji in trupene kače.

Tako
je
pustošil
orkan
v
Texasu

Se danes ni jasno, zakaj se ljudje na obali Louisiane niso bolj pripravili na orkan »Audrey«, čeprav jih je obalna služba opozorila, da se približuje nevarnost. Pravijo, da orkana še niso pričakovali tako kmalu. Toda tudi v začetku katastrofe je bilo dovolj časa, da bi se ljudje umaknili proti severu, proč od obale. Opozorilo so resneje vzeli le tisti, ki so prišli delat na bližnja naftna polja. Eden izmed njih pripoveduje, kako je rotel prebivalce Camerona, naj pohitijo. Toda samo kakih deset mešanov je poslušalo te nasvete. Ostali so pričakali orkan doma. Nesreča je bila toliko hujša, ker je ob orkanu nastala plima s 6 metrov visokimi valovi, ki je uničila še to, kar je orkan pustil.

Orkan »Audrey« so odkrili pretekli ponedeljek kakih 600 kilometrov od Texasa. V sredo, preden je orkan dosegel obalo Texasa, je že pokazal svojo moč. Nek 78-tonski čoln je vrgel na vrtni stolp blizu obale. Vseh devet članov posadke se je v trenutku utopilo.

To se je zgodilo blizu mesta Galvestone, kjer je leta 1909 izgubilo življenje več kot 6000 ljudi zaradi najhujšega tornada v zgodovini Amerike. Ljudje so bežali pred orkanom, ta pa se je obrnil na sever proti industrijskemu območju Port Arthura. Tam je voda prelila ulice, lomila drevje in rušila hiše. Vendar tudi tam ni prišlo do najhujšega. Orkan se je spet obrnil in v četrtek z vso silo udaril po Cameronu...

Predsednik Eisenhower je obalo Texasa in Luisiane proglasil za prizadeto območje prve stopnje. Rdeči križ je začel akcijo za preskrbo kakih 40 tisoč ljudi, ki so ostali brez strehe nad glavo.

ŽENSKO KRALJESTVO NA NOVI Gvineji

Ali obstaja skrivnostna »Dolina meseca«, kjer gospodarijo ženske, moški pa so ujetniki — Kaj je pripovedoval avstralski pilot?

Iz Avstralije bo kmalu odšla na pot ekspedicija, ki naj bi odkrila skrivnostno »Dolino meseca« na Novi Gvineji. Po pripovedovanju domačinov živijo tam okrutne amakonke, ženske — bojevniki, ki držijo moške svojega plemena v stalnem ujetništvu.

Vse do leta 1948 so menili, da so te vesti navadne izmišljotine. Toda takrat se je neki avstralski pilot ves izčrpan pojavil v misijonarskem naselju ob obali Nove Gvineje in pripovedoval, kaj je doživel v »Dolini meseca«.

Pilotu se je nad pragozdovi pokvaril motor in je moral prisilno pristati. Letalo je treščilo na tla, on pa je odnesel težko rano na nogi in poškodbe po vsem telesu. Tako je blodil več dni po gozdu, da bi se prebil proti obali. Končno se je zaradi lakote in izgube krvi nezavesten zrušil. Ko je prišel k sebi, je zaslišal ženski smeh. Odprl je oči in videl skupino močnih žensk bele kože, oboroženih s kopji. Dvignile so ga in odnesle v svojo vas.

V vasi so ga ženske negovale z raznimi zdravilnimi zelišči in pilot je kmalu prišel k sebi. Potem so ga oborožene ženske od-

peljale v kraljevsko kolibo, kjer ga je kraljica — neka ogromna stara ženska — dalj časa opazovala brez besed. Nato mu je dala znak, naj odide. Pilot je razumel, da bo ostal ujetnik teh žensk. Pozneje je

V zadnjem času je spet bilo po svetu več hudih nesreč. Na sliki kaže veliko železniško nesrečo na Japonskem.

VSAK DAN MORA PORABITI 2 TISOČ DOLARJEV

Ce ni denarja, so ljudje v škipcih. Nekemu Amerikancu pa se je zgodilo, da je v škipcih, kako bo vsak dan porabil 2 tisoč dolarjev. Amerikane je zmagal na nagradnem natečaju neke ameriške petrolejske družbe. Nagrada je bila veza-

videl, da ni edini. Skozi okence svoje kolibe je vsak večer zagledal dolgo kolono moških, ki so pod stražo teh oboroženih amakonk nosili iz gozda na glavah velike košare s hrano.

Avstralski pilot je začel premišljevali o begu. Neke noči se je izmuznil iz kolibe in odšel proti obali. Po mnogih dneh težavnih poti je prišel v misijon-sko postajo. Bil je popolnoma izčrpan. Njegovo pripovedovanje o ženskah-bojevnikih so tolmačili kot posledico utrujenosti in vročice. Pilot »e bil ogorčen, ker mu niso verjeli. Zato se je vkrcal v malo ladji-co, da bi prišel čimprej domov. Toda ladjico je prevrnil vihar in pilot je utonil.

Zdaj, po domala desetih letih smrti tega pilota, je nekaj njegovih prijateljev zbralo denar za ekspedicijo, ki naj bi zbrala dokaze, da je pilot govoril res-nico.

Sicer pa taka »ženska drža-va« ne bi bila nič nenavadnega. V Evropi je kraj, kjer vladajo žene tudi v javnem življenju. To je italijansko mesto Banja-ra, ki ima 9 tisoč prebivalcev in leži na samem koncu Ape-ninskega polotoka. Oblast tam-kajšnjih žensk ima gospodarske osnove. Zemlja je revna in moški odhajajo na sezonsko delo. Zato so vso oblast doma morali prepustiti ženskam. Razen tega pa pripovedujejo, da se banjar-ski moški radi pokorijo svojim boljšim polovicam, ker modro vladajo in ker so tudi najlepše ženske italijanskega polotoka.

Po 75 letih zaprt najstrašnejši zapor na svetu „HUDIČEVI OTOKI“ NE OBSTAJAJO VEČ

Ce ste gledali film »Beg iz Guayane« ali pa brali knjigo »Suha giljotina« ste morda do-bili vsaj medlo predstavo o najstrašnejšem zaporu na svetu. Minilo je 75 let, odkar je prvi francoski kaznjeneec stopil

Lovec na Novi Gvineji ima nenavadno orožje — pihalo, v katerem tiči zastrupljena puščica

na »Otok smrti« in v jetniško kolonijo v Francoski Guayani. Na prste bi lahko prešteli ti-ste, ki so se kdaj vrnili v domovino. Večinoma so umrli v strašnem podnebjju in zaradi najbrutalnejšega režima, ki si ga lahko zamislite. V tej pe-klenski okolici je precej let prebil tudi major Dreifuss,

preden se je njegovim prija-teljem v Franciji posrečilo do-kazati, da je nedolžen.

Mnogi ugledni ljudje po sve-tu so imenovali kaznjensko ko-lonijo v Guayani »sramoto civilizacije«. Več kot 20 let je trajala srdita borba za njeno ukinitve. Končno je pred krat-kim francosko pravosodno mi-nistrstvo sklenilo, da bo pre-ostalih osemdeset kaznjencev spravilo nazaj v Francijo. Na mestu, kjer so doslej bile ko-libe kaznjencev, pa bo delala tovarna — za predelavo mesa morskih psov. Na obali Guaya-ne je namreč toliko morskih psov, da ribiči, če zvečer na-stavijo 200 trnkov, zjutraj go-tovo ujamejo do 140 teh ro-parjev.

Včasih je na »Hudičevih oto-kih« bilo tudi do 6 tisoč ka-znjencev. Vsako leto so pripe-ljali po 2 tisoč novih in še ved-no je bilo dovolj prostora. Ljudje so umirali v trumah. Kolikor jih ni uničilo nezdra-vo podnebje, kaže in druga golazen, so umirali, zaradi su-rovosti stražarjev ali na begu v močvirjih, džungli in na morju, kjer so jih čakali mor-ski psi. Včasih je umrlo tudi 40 odstotkov kaznjencev.

Ladja, ki je prevažala kaz-njence v Guayano, se je ime-novala »Svoboda«. Kakšna iron-ija! Mnogi so med prevozom poskakali v morje, da bi se rešili muk, ki so jih čakale. To-da iz morja se je v vseh 75 le-tih rešilo samo pet kaznjencev.

Indonezijsko otočje z Novo Gvinejo

ENAJST LET JE PO NEDOLŽNEM PREBIL V JEČI

Ameriško sodišče je oprostilo 37-letnega Aarona Turnerja, ki je bil petkrat obsojen zaradi umora, od tega štirikrat na smrt

minalca Clarenca Loftona. Ta je priznal nepojasneni dvoj-ni umor v skladišču in kot »sokrivca« imenoval še dva: ne-kega 18-letnega Johnsona in pristaniškega delavca Turner-ja. Oba so prišli in zaprli. Johnson je priznal, da je so deloval pri umoru. Johnson in Lofton sta v zaporu, ob-sojena na doživljenjsko ječo.

Turner pa ni hotel prizna-ti. Sicer tudi on ni imel po-sebno čiste vesti, toda za-grešil je le manjše prekrške kot so potepanje, igra za de-nar na ulici in pretepi. Ne-kajkrat so ga zaprli, a vedno po nekaj dneh izpustili. To-da Turner ni imel alibija, ne denarja in prijateljev. Pre-iskovalni organi so ga mučili

in tako so izsilili od njega priznanje, da je pomagal pri umoru. Na sodišču je Turner sicer priznanje prekalal, toda po-rotniki mu niso verjeli. Ob-sojen je bil na smrt. Takrat se je začela borba odvetnika Edwina Roma za njegovo življenje. Rome je bil sicer strokovnjak za protistrup-ske spore, toda sodišče ga je dodelilo Turnerju kot urad-nega branilca, ker črnci ni imel denarja.

Rome je verjel, da je nje-gov klient nedolžen. Najprej ga je skušal rešiti z alibijem, toda obtoženi se nikakor ni mogel spomniti, kje je bil v kritičnih 15 minutah. Potem je ovrgel priznanje, ki je bi-lo izsiljeno. Odvetnik je

prvo bitko sicer izgubil, ven-dar je vložil pritožbo. Vrhov-no sodišče je leta 1949 zapo-vedalo novo razpravo. Porota je črnca po desetih minutah znova obsodila na smrt. Rome se je takrat obrnil na pensyl-vanijsko vrhovno sodišče. Tretja razprava je bila leta 1951. Spet so Turnerja obso-dili na smrt. Na četrto raz-pravi je bila četrta smrtna kazen, leta 1954 pa se je Tur-ner, ki je ves čas preživel v zaporu, petič pojavil pred so-diščem. Tokrat so ga obsodi-li na doživljenjsko ječo. Ro-me je spet vložil priziv.

Pretekli teden je Turner šestič sedel na zatožno klop na philadelphijskem okrožnem sodišču. To naj bi bila poslednja razprava. Sod-

niki so vnaprej postavili po-goji: če obtožba ne bo pre-dložila močnejših dokazov kot so bili oni v prejšnjih raz-pravih, bo obtoženec osvobo-đen. Pomočnik okrožnega jav-nega tožilca Lafferty je krat-ko onvestil sodišče, da obtož-ba nima močnejših dokazov. Turnerja so oprostili.

»Maščevanje se ne splača-le je mirno rekel Turner, ko je po enajstih letih zapora v za-hvalo objel svojega poitvo-valnega branilca. Pri tem je mislil na Loftona, ki je leta 1954 dal Romu pismeno pri-znanje, da Turner ni kriv.

Rome je dobil za 11 let obrambe le 1700 dolarjev. Turner mu ni mogel plačati nič, ker ob prihodu iz zapo-ra ni imel prebite pare in no-benega prijatelja razen Ro-ma. Toda tokrat ni šlo za de-nar, temveč za res nesebično pomoč človeku, ki se je zna-šel v veliki stiski.